

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

Broj: 05-50-1-124/13
Sarajevo, 28.2.2013. godine

01/2-50-1

ly

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 04.03.2013			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01-50-1-15-40/13			

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH

- Zastupnički dom -

SARAJEVO

PREDMET: Odgovor na zastupnička pitanja – dostavlja se

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 40. sjednici održanoj 28.2.2013. godine, utvrdilo je Odgovor na zastupnička pitanja koja je postavio Denis Bećirović, zastupnik u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

U privitku prosljeđujemo Odgovor radi njegovog dostavljanja zastupniku.

S poštovanjem,

GENERALNI TAJNIK
Zvonimir Kutleša

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA**

Broj: 05-50-1-124/13
Sarajevo, 28.2.2013. godine

Denis Bećirović, poslanik u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na 40. sjednici održanoj 3.1.2013. godine, postavio je sljedeća poslanička pitanja:

- „1. U kojoj je fazi provođenje Strategije reforme javne uprave iz 2006. godine i kada je planiran završetak njenog provođenja?,*
- 2. Šta ste konkretno učinili kako bi poboljšali pristup propisima u Bosni i Hercegovini (baza podataka, bolji pristup sekundarnim propisima, prečišćene verzije zakona, zbirke primarnog i sekundarnog zakonodavstva)?“,*

Na postavljeno pitanje, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 40. sjednici održanoj 28.2.2013. godine, utvrdilo sljedeći

ODGOVOR

1. Prema dokumentu Strategija reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini koji su usvojili Vijeće ministara BiH, entitetske i Vlada Brčko distrikta BiH 2006. godine, predviđeno je da će se reforma javne uprave i realizacija zacrtanih strateških ciljeva odvijati kroz fazni pristup, putem pripreme i implementacije posebnih akcionih planova. Prva faza reforme predviđala je realizaciju kratkoročnih ciljeva (do kraja 2007. godine) i praktično je predstavljala nastavak prethodno započetih reformi na razvoju ključnih horizontalnih sistema i struktura državnog upravljanja. U drugoj fazi reforme (2007-2010. godina), bilo je predviđeno ostvarivanje srednjoročnih ciljeva koji se odnose na uspostavu osnovnih horizontalnih sistema, ojačanih i usklađenih, te unapređenje sektorskih i vertikalnih funkcija, sve u cilju stvaranja učinkovitijih i djelotvornijih institucija i postizanja opće i sektorske sposobnosti prilagođavanja i provedbe pravne stečevine EU / *acquis-a* na jedinstven način u cijeloj BiH. U trećoj fazi (2011-2014) bila je predviđena realizacija dugoročnih ciljeva usmjerenih na dostizanje nivoa kvaliteta Europskog upravnog prostora, ispunjavanja kriterija i zajedničkih standarda država-članica EU i institucionalnu prilagođenost za provedbu *acquis-a*.

Operacionalizacija Strategije kao sveobuhvatnog strateškog okvira za reformu predviđena je kroz akcione planove. Prvi akcioni plan 1 (AP 1), koji je sadržavao konkretne mjere i aktivnosti za dostizanje ciljeva iz Strategije, usmjerne na razvoj općih upravnih kapaciteta, te drugi akcioni plan (AP 2), koji je trebao poslužiti kao osnova za održivi razvoj kapaciteta uprave u sektorima.

Akcioni plan 1 pripremljen je i usvojen u isto vrijeme kada i Strategija, 2006. godine, a predviđao je unapređenje upravnih kapaciteta u šest horizontalnih oblasti - izrada politika i koordinacijski kapaciteti, javne finansije, upravljanje ljudskim potencijalima, upravni postupak, informacione tehnologije i institucionalna komunikacija. Realizacija mjera i aktivnosti iz AP1 je bila planirana u periodu od 2006-2010 godine. Posmatrajući obuhvat AP1 u navedenih šest oblasti, njegove mjere su bile usmjerene na unapređenje *upravnih struktura* na nivou BiH, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH, a posredno su uticale i na ostale nivoe, te javni sektor u cjelini.

Mandat Ureda koordinatora za reformu javne uprave, u skladu sa Strategijom RJU i drugim dokumentima jeste ukupna koordinacija procesa reforme i provedbe mjera iz akcionih planova kroz saradnju s entitetskim koordinatorima i koordinatorom za reformu javne uprave Brčko distrikta BiH. Ured je zadužen da koordinira radom koordinacione strukture za reformu javne uprave koju još čine i nadzorni i implementacioni timovi, sastavljeni od predstavnika institucija različitih nivoa vlasti, a jedna od njegovih zadaća je i razvoj zajedničkih projekata i inicijativa za realizaciju reformskih ciljeva, te monitoring i izvještavanje o progresu reforme. U sklopu mandata Ureda su i saradnja sa predstavnicima donatora u segmentu RJU, operativno upravljanje Fondom za reformu javne uprave, uključujući organizaciju rada Upravnog odbora Fonda za RJU, te saradnja sa svim organima uprave od značaja za provođenje RJU.

Konkretna provedba mjera iz akcionih planova odvija se kroz dva pristupa: individualni i zajednički. *Individualni pristup* podrazumijeva aktivnosti pojedinačnih vlada i institucija svih upravnih nivoa. RAP1 (u budućnosti i AP2) identificira nosioce za svaku pojedinačnu mjeru, a konkretne identificirane institucije realiziraju i ispunjavaju mjere i doprinose ukupnom napreku u reformi. *Zajednički pristup* odnosi se na ispunjavanje mjera putem zajedničkih aktivnosti više vlada i institucija različitih upravnih nivoa. Primarno, ispunjenje mjera na ovaj način ostvaruje se kroz zajedničke projekte koje najvećim dijelom priprema i njima upravlja Ured koordinatora. Ovi projekti se finansiraju iz Fonda za reformu javne uprave i zasnovani su na konkretnim mjerama iz Revidiranog akcionog plana i prioritetima iz reformskih oblasti identificiranim u saradnji sa predstavnicima koordinacione i implementacione strukture za reformu javne uprave.

Ured koordinatora za reformu javne uprave u saradnji sa predstavnicima svih nivoa vlasti koji čine koordinacionu i implementacionu strukturu¹ za reformu javne uprave, tokom 2011. pripremio je Revidirani akcioni plan 1 (RAP1), **novi okvir za provedbu reforme javne uprave u šest horizontalnih oblasti i to za period 2011-2014**. Revidirani plan usvojili su Vijeće ministara BiH, Vlada FBiH, Vlada RS i Vlada BDBiH do kraja 2011. godine.

Uporedo sa pripremom Revidiranog akcionog plana 1, Ured koordinatora radio je na drugom segmentu reforme - pripremi drugog akcionog plana (AP2). U saradnji sa svim nivoima vlasti, razvijen je set dokumenata kao polazna osnova za pripremu drugog akcionog plana. Ti dokumenti obuhvataju pristup razvoju akcionog plana, analize organizacije uprava na nivou BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH, sa preporukama za poboljšanje, kao i pregled organizacije i koordinacije u

¹ Koordinaciona i implementaciona struktura definisana je dokumentom **Zajednička platforma o načelima i načinu implementacije Akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini**, koji su 2007. usvojili VM BiH, vlade FBiH, RS i BDBiH. Ovim dokumentom uspostavljen je pravni i politički okvir za reformu i osnov za saradnju organa uprave svih nivoa vlasti na provođenju reformskih mjera - kako zajedničkih (međuvladina radna tijela) tako i individualnih mjera (nadležni organi uprave svakog nivoa)

nekim evropskim državama. Do kraja 2012. godine koordinatori za reformu javne uprave u BiH su postigli saglasnost o načinu pripreme drugog akcionog plana i Ured očekuje da će u prvom dijelu ove godine sve vlade usvojiti dokumente potrebne za početak rada na formulaciji ciljeva i mjera drugog akcionog plana.

Pošto je Ured koordinatora zadužen za monitoring cjelokupnog napretka i izvještavanja o postignutom napretku u procesu reforme javne uprave u BiH, prije početka provedbe RAP1 Ured je napravio presjek stanja reforme horizontalnih kapaciteta. U izvještaju iz juna 2011. data je završna ocjena napretka u provedbi AP 1 za period 2006-2010. u kojem je konstatovano da je provedeno ukupno **52,28%** Akcionog plana 1. Realizacija AP1 po upravnim nivoima u BiH u tom periodu bila je: Brčko distrikt BiH - 57,19%; Republika Srpska - 56,45%; Bosna i Hercegovina (VM BiH) - 49,11%; Federacija BiH - 46,82%.

U isto vrijeme, u junu 2011. godine Ured koordinatora je započeo monitoring provedbe novog, revidiranog plana. U Revidirani AP1 ugrađeno je 130 ciljeva i konkretne mjere koje će imati direktne i mjerljive koristi za građane, poslovne subjekte i društvo u cjelini. Prema izvještaju Ureda koordinatora od početka provedbe RAP1 do kraja juna 2012. završeno je 16 odsto mjera, 25 odsto je djelimično realizovano, za 44 odsto mjera realizacija je počela, dok za 15 odsto nije niti počela. Riječ je o tzv. *jednokratnim mjerama* za koje je u RAP1 naveden precizan rok ispunjenja. U RAP1 postoje i *kontinuirane mjere* na kojima odgovorne institucije trebaju raditi cijelo vrijeme trajanja RAP1, a predviđeno je da budu konačno ispunjene do kraja 2014. Od 35 takvih mjera u junu 2012. izmjereno je da je realizacija 90 odsto mjera počela ili je u toku, dok za 10 odsto mjera provedba nije niti počela.

Ured koordinatora trenutno priprema godišnji izvještaj o napretku u provedbi mjera iz RAP1 za 2012. godinu, koji će, u skladu sa Strategijom RJU biti dostavljen Vijeću ministara BiH na usvajanje. Nakon završetka pripreme izvještaja, Ured koordinatora spreman je dodatne podatke o ostvarenom napretku za 2012. godinu, odnosno cjelokupan izvještaj dostaviti gospodinu Denisu Bećiroviću, u cilju potpunije informacije o trenutnom progresu u implementaciji reforme javne uprave.

Posmatrajući do sada ostvarene rezultate, reforma javne uprave u BiH nalazi se još u **drugoj fazi** u odnosu na način kako su ciljevi postavljeni u okviru Strategije .

Horizontalni kapaciteti koji se odnose na opšte upravne kapacitete su uspostavljeni i u dobroj mjeri ojačani, ali je vrlo malo urađeno na jačanju vertikalnih kapaciteta uprave, što uključuje pitanja poboljšanja organizacije uprave i sektorske sposobnosti neophodne za usvajanje i provođenje *acquis-a*. Na temelju dosadašnjeg monitoringa procesa reforme javne uprave, Ured koordinatora smatra da bi zbog bržeg napredovanja u procesu evropskih integracija trebalo ubrzati ispunjavanje mjera i dostizanje ciljeva zacrtanih u Strategiji reforme javne uprave. Aktuelni tempo odvijanja reforme ukazuje na to da do isteka rokova koji utvrđeni kroz planske dokumente, zacrtani ciljevi neće biti u potpunosti dosegnuti. Realizacija ciljeva, pored ostalog uslovljena je složenošću procesa koordinacije, u skladu sa principom koherentnosti² i dogovaranja o svim pitanjima na načelu konsenzusa svih učesnika u procesu reforme javne uprave, s obzirom da je riječ o reformi koja se provodi kroz jedinstven strateški okvir istovremeno u sklopu četiri upravne strukture. S tim u vezi otvara se pitanje revidiranja strateških prioriteta i rokova za naredni srednjoročni period, posebno imajući u vidu Akcioni plan 2 u segmentu funkcionisanja i organizacije uprave.

2. Razvojni program Ujedinjenih nacija - Bosna i Hercegovina (UNDP) je u periodu koji je prethodio usvajanju Strategije reforme javne uprave, tokom 2005/06. godine implementirao projekat „Aplikacija softvera za elektronsku bazu propisa - LDB“ s ciljem uspostavljanja održive elektronske baze podataka zakona u Bosni i Hercegovini koja će osigurati javnosti, pravnim

² Zajednička platforma o načelima i načinu implementacije Akcionog plana 1 Strategije reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini, dio III „Principi implementacije mjera AP1“

profesionalcima kao i studentima i stranim investitorima brz i besplatan pristup relevantnim BH zakonima i to putem jednog ili više web portala. U okviru ovog projekta pripremljen je softver za korištenje i održavanje baze podataka legislative i to na državnom nivou, entitetskim i Brčko distrikt nivou. Kao hosting institucija (institucija, „domaćin“) na državnom nivou odabran je Službeni list BiH, a obavezu popunjavanja i održavanja dijela baze podataka zakonskih propisa koja su prevedena na engleski jezik, preuzeo je Ured koordinatora za reformu javne uprave u BiH (na osnovu potpisanog Memoranduma o razumjevanju između UNDP i Ureda koordinatora za reformu javne uprave u BiH, 2006. godine).

Kako tokom implementacije projekta UNDP nije uspio osigurati da Službeni list BiH zaista i preuzme obavezu popunjavanje, održavanje i ažuriranje baze podataka zakonskih propisa, ovaj projekt je okončan inicijalnim unošenjem u bazu podataka djela legislative kojom je raspolagao UNDP i unošenjem engleskih prevoda bh. legislative koju je Ured koordinatora pribavio od strane međunarodnih organizacija u BiH, prvenstveno Ureda visokog predstavnika u BiH (OHR-a)m, te postavljanjem engleskih prevoda zakona na web stranici Ureda koordinatora. Akcionim planom 1 Strategije za reformu javne uprave u BiH bila predviđena aktivnost koja se odnosi na uspostavu i održavanje sveobuhvatne elektronske baze zakonskih propisa kojoj se može pristupiti sa jednog mjesta i kroz integrirani web-portal. Ured koordinatora za reformu javne uprave je tokom 2008. godine pokrenuo inicijativu za nastavak implementacije LDB projekta kako bi se ova reformska aktivnost realizirala. Na bazi provedenih konsultacija, utvrđeno je da UNDP nije u mogućnosti da nastavi implementaciju LDB projekta, ali je iskazana spremnost UNDP-a da ustupi LDB softver Uredu koordinatora kao i prava za prenos prava korištenja softvera, te da pruži tehničku pomoć za instalaciju softvera i obuku osoblja koje će raditi na ažuriranju i održavanju baze podataka u institucijama koje su se trebale odrediti kao domaćini za zakonodavnu bazu podataka („hosting“ institucije).

Početkom 2009. godine Ured koordinatora je od UNDP-a preuzeo LDB softver kao i prava za prenos prava korištenja softvera, i ponudio uredima za zakonodavstvo na državnom, entitetskim i Brčko distrikt nivou, da postanu institucije domaćini zakonodavne baze zakonskih propisa. U tom smislu Ured koordinatora je sredinom 2009. godine, u saradnji sa ekspertima UNDP-a, organizirao prezentaciju LDB softvera predstavnicima ureda za zakonodavstvo na državnom, entitetskim i Brčko distrikt nivou. Nakon više sastanaka sa predstavnicima navedenih ureda za zakonodavstvo, nije bilo spremnosti za preuzimanje ovakve obaveze, a kao razlozi su navedeni nedostatni kapaciteti u smislu adekvatnog osoblja, prostora, finansijska ograničenja ali i mogućnosti samog softvera.

Kroz dokument Revidiranog AP1 Strategije reforme javne uprave, previđena je realizacija cilja koji se odnosi na „uspostavu i održavanje sveobuhvatne elektronske baze zakonskih propisa kojoj se može pristupiti sa jednog mjesta i kroz integrirani web-portal“, s obzirom da isti nije realizovan u periodu važenja prethodnog Akcionog plana 1. Ova baza podataka bi trebala da osigura i funkcionalnosti koje omogućavaju **pretraživanje propisa**. Kao vremenski rok za njegovu realizaciju utvrđena je sredina 2012. godine, dok su odgovorne institucije za njegovu realizaciju Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH, Ured za odnose s javnošću Vlade FBiH u saradnji s Uredom za zakonodavstvo Vlade FBiH, Republički sekretarijat za zakonodavstvo Vlade RS i Ured za zakonodavstvo Vlade Brčko distrikta BiH. Shodno podacima iz polugodišnjeg izvještaja o napretku RAP1 za prvu polovinu 2012. godine, Ured koordinatora je evidentirao je da su aktivnosti na realizaciji ovog cilja djelimično realizovane na pojedinim nivoima. U Republici Srpskoj, Republički sekretarijat za zakonodavstvo uspostavio je 2010. godine elektronsku bazu propisa zakona, koja sadrži sve zakone od 1992 do 2011, uključujući djelomično i 2012. godinu, a koja je za sada dostupna u elektronskom obliku republičkim organima uprave RS. Na državnom nivou, nivou FBiH i Brčko distrikta BiH ne postoji jedinstvena baza zakonskih propisa, ali je moguć pristup propisima putem web portala pojedinačnih institucija.

U pogledu mjera iz Revidiranog AP1 koje se odnose na **objavu svih propisa** (zakonski i podzakonski akti) i prečišćenih tekstova iz nadležnosti ministarstva, odnosno drugih organa uprave na web stranicama, kroz polugodišnji izvještaj o napretku je evidentirano da većina institucija na državnom nivou na svojim web stranicama imaju postavljene najbitnije zakonske i podzakonske propise iz svoje nadležnosti. Na web stranici Vlade FBiH omogućen je pristup svim zakonskim i podzakonskim propisima FBiH od 1996. godine do danas. Republički sekretarijat za zakonodavstvo RS je uspostavio bazu zakonskih i podzakonskih propisa RS (dostupna samo institucijama RS). Na nivou Brčko distrikta BiH na web portalu postoje objavljeni svi zakoni Brčko distrikta i njihove izmjene, a prečišćene tekstove zakona radi i objavljuje Stručna služba Skupštine Brčko distrikta BiH. Objava prečišćenih zakona na web stranicama još nije realizirana.

Tokom 2012. godine, Delegacija Evropske unije u BiH je na prijedlog Parlamentarne skupštine BiH, Parlamenta F BiH, Narodne skupštine RS i Skupštine BD BiH, izradila analizu i prijedlog projekta "Unapređenje, efikasnost transparentnosti rada PS BiH, Parlamenta FBiH, Parlamenta RS i Parlamenta BD BiH", koji bi se trebao implementirati iz sredstava IPA 2012. Ovaj projekt pored ostalog predviđa i implementaciju posebnog softverskog modula za dokument menadžment sistem koji uključuje funkcionalnosti koje treba da omoguće pretraživanje pravnih akata po raznim kriterijima uz prikaz osnovnog pravnog akta, njegovih izmjena i dopuna, prečišćenih verzija tog pravnog akta sa jasnim naznakama validnosti.

Očekuje se da će implementacijom ovog projekta biti značajno unaprijeđen pristup pravnim propisima u Bosni i Hercegovini, ne samo na državnom nivou već i na nivou entiteta i Brčko distrikta BiH,

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

Broj: 05-50-1-512/13
Sarajevo, 28.2.2013. godine

01/2-50-1

04.03.2013

01-50 1-15-40/13

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH

- Zastupnički dom -

SARAJEVO

PREDMET: Odgovor na zastupnička pitanja – dostavlja se

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 40. sjednici održanoj 28.2.2013. godine, utvrdilo je Odgovor na pitanja koja je postavio Denis Bećirović, zastupnik u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

U pravitku prosljeđujemo Odgovor radi njegovog dostavljanja zastupniku.

S poštovanjem,

GENERALNI TAJNIK
Zvonimir Kutleša

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA

Broj: 05-50-1-512/13

Sarajevo, 28.2.2013. godine

Denis Bećirović, poslanik u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na 40. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine održanoj 3. januara 2013. godine uputio je Ministarstvu civilnih poslova sljedeća poslanička pitanja:

„1. Šta planirate konkretno učiniti u narednom periodu kako biste pomogli Asocijaciji inovatora Bosne i Hercegovine u njenom radu?

2. Šta ste do sada konkretno učinili i šta planirate u narednom periodu učiniti da ukinete diskriminatorsku politiku u obrazovnom sistemu u javnosti poznatoj kao *dvije škole pod jednim krovom*?”

Na predmetna poslanička pitanja, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 40. sjednici održanoj 28.02. 2013. godine, utvrdilo sljedeći

ODGOVOR

1. U skladu sa Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, Ministarstvo civilnih poslova nadležno je za utvrđivanje osnovnih principa koordinacije aktivnosti, usklađivanje planova entitetskih tijela vlasti i definisanje strategije na međunarodnom planu u oblasti nauke. Zakonom o Budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2013. godinu u budžetu Ministarstva civilnih poslova odobrena su sredstva za tekući grant „Podrška tehničkoj kulturi i inovatorstvu u BiH“. Članom 9. stav (6) Zakona o Budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2013. godinu definisano je da će na prijedlog Ministarstva civilnih poslova BiH Vijeće ministara BiH utvrditi kriterije za raspored sredstava namijenjenih za tekući grant „Podrška tehničkoj kulturi i inovatorstvu u BiH“. Nakon što Vijeće ministara BiH utvrdi kriterije za raspored sredstava navedenog tekućeg granta biće objavljen javni konkurs na koji se može javiti i Asocijacija inovatora BiH.
2. U skladu sa Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine, Ministarstvo civilnih poslova u oblasti obrazovanja nadležno je za utvrđivanje osnovnih principa koordinacije aktivnosti, usklađivanje planova entitetskih tijela vlasti i definiranje strategije na međunarodnom planu.

Svi okvirni zakoni, kao i strateški dokumenti o obrazovanju usvojeni na nivou Bosne i Hercegovine, sadrže odredbe o zabrani diskriminacije po bilo kojem osnovu, te su u potpunosti usklađeni sa međunarodnim i evropskim konvencijama i standardima u oblasti obrazovanja, ljudskih prava i prava djeteta.

U skladu sa ustavnim uređenjem Bosne i Hercegovine, obrazovanje je pravno regulisano zakonima entiteta Republike Srpske, kantonalnim zakonima u Federaciji Bosne i Hercegovine i zakonima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Fenomen "dvije škole pod jednim krovom" i dalje je prisutan u određenom broju osnovnih i srednjih škola u Hercegovačko-neretvanskom i Srednjobosanskom kantonu, dok su takve škole u Zeničko-dobojskom kantonu pravno i administrativno ujedinjene 2004-2005. školske godine, što se smatra prvim korakom u kvalitetnom rješavanju ove pojave. Isti princip je od 2004-2005. školske godine uspješno primijenjen i u Gimnaziji u Mostaru.

U redovnim godišnjim izvještajima o napretku Bosne i Hercegovine u oblasti evropskih integracija, koje objavljuje Evropska komisija, od nadležnih obrazovnih vlasti se traži hitno rješavanje pitanja "dvije škole pod jednim krovom", odnosno eliminacija svih oblika diskriminacije iz obrazovnog sistema i škola u Bosni i Hercegovini.

Rješavanje pitanja "dvije škole pod jednim krovom" je kontinuirano i jedan od zahtjeva Vijeća Evrope, a na osnovu izvještaja njihovih redovnih monitoring misija objavljenih nakon obavljene posjete Bosni i Hercegovini.

Ministarstvo civilnih poslova ulaže velike napore na rješavanju ove pojave, što je posebno intenzivirano nakon 2008. godine, odnosno nakon osnivanja Konferencije ministara obrazovanja u Bosne i Hercegovine, kao najvišeg savjetodavnog i koordinirajućeg tijela u oblasti obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Pitanje rješavanja problema "dvije škole pod jednim krovom" u periodu od 2008. godine redovno se nalazilo na dnevnom redu sjednica Konferencije ministara obrazovanja u Bosni i Hercegovini. U više navrata formirane su radne grupe, pripremani izvještaji, predlagane mjere i usvajani odgovarajući zaključci, koji nažalost nisu implementirani.

Imajući u vidu da je oblast obrazovanja u isključivoj nadležnosti entiteta Republike Srpske, deset kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine i Odjela za obrazovanje u Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Ministarstvo civilnih poslova, u skladu sa svojim nadležnostima, može samo nastaviti da ukazuje na ovaj fenomen i apeluje na nadležne obrazovne vlasti kako bi se ovo pitanje konačno riješilo.

S tim u vezi Ministarstvo civilnih poslova će i ubuduće delegirati ovo pitanje na dnevni red Konferencije ministara obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Imajući u vidu činjenicu da je na istoj sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine g-din Denis Bećirović, poslanik u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, isto pitanje o „dvije škole pod jednim krovom“ uputio i Federalnom ministarstvu obrazovanja i nauke, u prilogu dostavljamo odgovor i Preporuke ovog Ministarstva koje se odnose na eliminisanje segregirajućih i podijeljenih struktura u odgojno-obrazovnim ustanovama u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Broj: 02-414/13
Mostar, 28.01.2013. godine

02-02-2013

09-07-5-76/13

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo civilnih poslova
Sarajevo

**PREDMET: Poslaničko pitanje o „dvije škole pod jednim krovom“,
odgovor, dostavlja se**

VEZA: Akt broj: 09-07-5-76-2-ALC/13 od 17.01.2013. godine

Poštovani,

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke zaprimilo je vaš dopis broj: 09-07-5-76-2-ALC/13 od 17.01.2013. godine, kojim se traži odgovor na poslaničko pitanje, koje je postavio poslanik Denis Bećirević na 40. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj 3. januara 2013. godine, a glasi:

„Šta ste do sada konkretno učinili i šta planirate u narednom periodu učiniti da ukinete diskriminatorску politiku u obrazovnom sistemu u javnosti poznatoj kao „dvije škole pod jednim krovom“?“

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke u skladu sa svojim nadležnostima provodi aktivnosti na ukidanju svih oblika segregacije i diskriminacije u obrazovanju i stvaranju ujednačenih uslova za odgoj i obrazovanje svih učenika u Federaciji Bosne i Hercegovine. Svoju koordinirajuću i savjetodavnu ulogu u oblasti obrazovanja i nauke, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke ostvaruje i putem Koordinacije ministara obrazovanja i nauke u Federaciji Bosne i Hercegovine, kojom predsjedava federalni ministar obrazovanja i nauke, a koju čine kantonalni ministri obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Na konstituirajućoj sjednici, održanoj 30.05.2011. godine zaključen je Protokol o saradnji u oblasti obrazovanja i nauke, koji su potpisali federalni ministar obrazovanja i šest ministara nadležnih kantonalnih ministarstava. Potpisnici Protokola su se usaglasili da koordiniranim, zajedničkim delovanjem izvrše depolitizaciju upravljanja sektorom obrazovanja, eliminišu diskriminatorске prakse u obrazovanju, izvrše ujednačavanje uslova odgoja i obrazovanja, te stvore pretpostavke da nauka i naučnoistraživačka djelatnost postanu razvojni resursi Federacije Bosne i Hercegovine. Protokolom se predviđa razvoj saradnje sa ciljem unapređenja predškolskog, osnovnog, srednjeg, visokog obrazovanja i nauke u Federaciji Bosne i Hercegovine, a posebno u oblastima: udžbenička politika, uklanjanje diskriminacije u obrazovanju, izrada normativnog okvira za eksternu maturu i provođenje eksterne mature u osnovnim i srednjim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Ključna uloga Koordinacije se ostvaruje na planu dogovaranja i osiguranja efikasnog koordiniranja aktivnosti obrazovanja i nauke u Federaciji Bosne i Hercegovine i uspješne provedbe politike dogovorene na nivou Bosne i Hercegovine.

U proteklom periodu ovo tijelo je, na prijedlog federalnog ministra obrazovanja i nauke, usvojilo niz zaključaka i odluka koji imaju za cilj depolitizaciju obrazovanja, kao i eliminisanje diskriminatorskih i segregirajućih praksi u odgojno-obrazovnim ustanovama u Federaciji Bosne i Hercegovine, od kojih izdvajamo sljedeće:

Na 14. sjednici Koordinacije ministara obrazovanja i nauke, održanoj 28.08.2012. godine usvojen je dokument "Preporuke za eliminisanje segregirajućih i podijeljenih struktura u odgojno-obrazovnim ustanova u FBiH", koje je izradilo Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke. Ovim dokumentom su navedeni neophodni koraci za eliminisanje segregirajućih i podijeljenih struktura u školama, i to:

- „Administrativno i pravno ujedinjenje podijeljenih odgojno-obrazovnih ustanova“;
- „Uspostavljanje jedinstvenog pristupa obrazovanju i ujednačenih uslova za sve učenike“ i
- „Potpuna integracija podijeljenih škola – uspostavljanje multietničkih odjeljenja“.

Preporuke se odnose na proces ujedinjenja i eliminisanja paralelnih struktura u odgojno-obrazovnim ustanovama koje djeluju kao „dvije škole pod jednim krovom“, a koji je ostao da egzistira na području Srednjobosanskog, Hercegovačko-neretvanskog i Zeničko-dobojskog kantona. Cilj navedenih preporuka je da se pomogne nadležnim obrazovnim vlastima u eliminisanju pojave „Dvije škole pod jednim krovom“. Dokument se zasniva na predlaganju konkretnih mjera i aktivnosti, kako bi se prevazišla ova pojava koja narušava ostvarenje osnovnih ljudskih prava, zagarantovanih Ustavom i zakonima, te usporava daljnju reformu cjelokupnog obrazovanja, što predstavlja ozbiljnu prepreku Bosni i Hercegovini u ispunjavanju preuzetih međunarodnih obaveza.

Sva tri koraka nadležne obrazovne vlasti bi trebale istovremeno započeti sa početkom školske 2012/2013. godine, a njihova implementacija, koja bi mogla biti završena naredne godine, odnosno najkasnije u naredne dvije godine, zavisit će isključivo od spremnosti nadležnih kantonalnih ministarstva obrazovanja da ih prihvate i provedu.

Glavna svrha Preporuka jeste da posluži nadležnim obrazovnim vlastima u kantonima i sredinama gdje ova pojava još egzistira da razviju konkretne akcione i operativne planove, koji će, uz uvažavanje specifičnosti sredine, poslužiti za poduzimanje neophodnih konkretnih aktivnosti na eliminisanju segregirajućih i podijeljenih struktura do uspostavljanja potpune integracije podijeljenih škola. Ovaj dokument je 30.08.2012. godine dostavljen svim kantonalnim ministarstvima obrazovanja i međunarodnim organizacijama koje prate proces reforme obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Vrijedno je istaći da je u 2012. godini Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke u svrhu podrške procesu i projektima ujedinjenja odgojno-obrazovnih ustanova koje

funkcioniraju kao „dvije škole pod jednim krovom“ raspisalo Konkurs za najbolje literarne radove o temi „Budućnost kakvu želim u Bosni i Hercegovini – jedan krov za sve nas“. Na navedenom Konkursu su mogli sudjelovati učenici osnovnih i srednjih škola iz Federacije Bosne i Hercegovine, na osnovu kojeg je nagrađeno 17 učenika osnovnih i srednjih čiji su radovi ocijenjeni kao najbolji.

S poštovanjem,

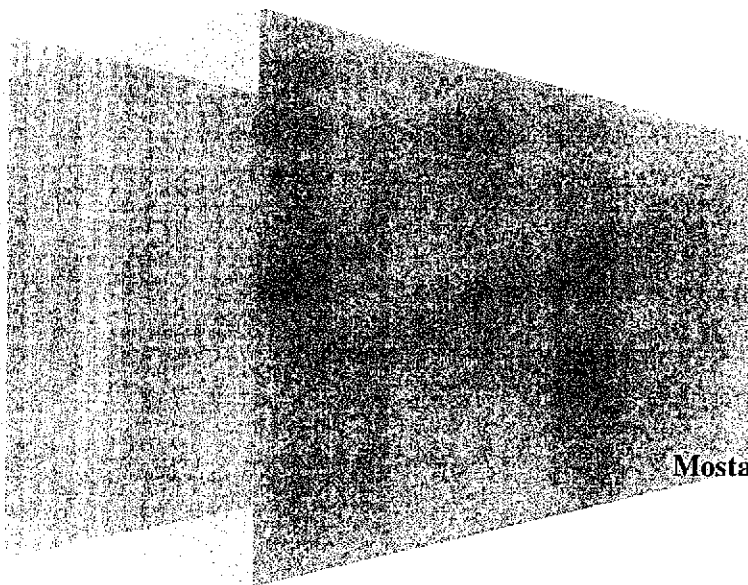

Prilog:

- Preporuke za eliminisanje segregirajućih i podijeljenih struktura u odgojno-obrazovnim ustanova u FBiH

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KOORDINACIJA MINISTARA OBRAZOVANJA I NAUKE U FEDERACIJI BIH**

**PREPORUKE ZA
ELIMINISANJE SEGREGIRAJUĆIH I PODIJELJENIH STRUKTURA
U ODGOJNO - OBRAZOVNIM USTANOVAMA
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

Mostar, august, 2012. godine

Izazov "dvije škole pod jednim krovom" u kontekstu reforme obrazovanja

Obaveze Bosne i Hercegovine, nastale poslije prijema u Vijeće Evrope 24. aprila 2002. godine, uključuju prestanak segregacije u obrazovanju. S tim u vezi *Komitet Ujedinjenih naroda za ekonomska, socijalna i kulturna prava 2005. godine* zatražio je od država članica, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, da stvore uslove za ukidanje organiziranog oblika "dvije škole pod jednim krovom". Ovo pitanje u obrazovanju potvrđeno je i *Dokumentom o evropskom partnerstvu 2007. godine*, koji je potpisan s Evropskom unijom, dok je u prošlogodišnjem *Izveštaju o napretku Bosne i Hercegovine* koji je izdala Evropska unija snažno istaknuto da u procesu priključivanja Evropskoj uniji, Bosna i Hercegovina puno više treba napraviti u procesu eliminacije takvih struktura u školstvu.

Prema ustavnom uređenju obrazovanje se u Federaciji Bosne i Hercegovine nalazi u nadležnosti kantonalnih vlasti, dok se za federalni nivo može kazati da u ovoj oblasti obavlja koordinirajuće aktivnosti i brine se za provođenje obrazovnih politika dogovorenih na nivou Bosne i Hercegovine.

Izrada Preporuka za eliminisanje segregirajućih i podijeljenih struktura u školama jedna je od značajnih aktivnosti koje pokrenulo Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke zajedno sa Koordinacijom ministara obrazovanja i nauke u Federaciji BiH s ciljem da se pomogne nadležnim obrazovanim vlastima u eliminisanju pojave „dvije škole pod jednim krovom“, te se zasniva na predlaganju konkretnih mjera i aktivnosti kojima bi se pravazišla ova pojava, koja narušava ostvarivanje osnovnih ljudskih prava zagwarantiranih ustavom i zakonima te istovremeno usporava daljnju reformu predstavljajući ozbiljnu prepreku Bosni i Hercegovini u ispunjavanju preuzetih međunarodnih obaveza.

Izradi Preporuka pristupilo se i na osnovu opredjeljenja Koordinacije ministara obrazovanja i nauke u Federaciji BiH¹ izraženog u potpisanom *Protokolu o saradnji* da se koordiniranim i zajedničkim djelovanjem izvrši depolitizacija upravljanja sektorom obrazovanja i eliminišu diskriminatorne prakse u obrazovanju, kao i izraženom spremnošću da se krene u smjeru donošenja jedinstvenih rješenja u procesu eliminisanja „dvije škole pod jednim krovom“, što je samo prvi korak u savladavanju i otklanjanju svih oblika diskriminacije i segregacije u obrazovanju.

Uz puno poštivanje ustavne nadležnosti u oblasti obrazovanja koja se u Federaciji Bosne i Hercegovine nalazi na kantonalnom nivou, a uzimajući u obzir činjenicu da ministri

¹ Koordinacija ministara obrazovanja i nauke u Federaciji BiH formirana je 30.05.2011. godine radi razvijanja međusobne saradnje i zajedničkog djelovanja na unapređenju predškolskog, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja, kao i nauke u Federaciji Bosne i Hercegovine. Pristupilo joj je šest kantonalnih ministara obrazovanja (Zeničko-dobojskog, Tuzlanskog, Kantona Sarajevo, Bosansko-podrinjskog, Unsko-sanskog i Hercegovačko-neretvanskog kantona) i federalni ministar obrazovanja i nauke („Službene novine Federacije BiH”, br. 36/11).

obrazovanja u kantonima gdje je prisutna ova pojava još uvijek nisu realizovali Zaključak Koordinacije ministara obrazovanja i nauke u Federaciji BiH, kojim su se se obavezali da izvrše analizu načina funkcionisanja istih i daju prijedlog kako približiti odvojene paralelne strukture u školama, kao i opredjeljenje Koordinacije ministara da pronade zajednički model rješavanja ovog problema u cijeloj Federaciji Bosne i Hercegovine, te uzimajući u obzir i presudu Općinskog suda u Mostaru kojom je utvrđeno da se postojanjem "*dvije škole pod jednim krovom*" u Stocu i Čapljini u Hercegovačko-neretvanskom kantonu krši *Zakon o zabrani diskriminacije u BiH*, odnosno vrši diskriminacija i segregacija jer se djeca u školama odvajaju na etničkoj osnovi, smatralo se prijeko potrebnim što prije sačiniti Preporuke za eliminiranje segregirajućih struktura u odgojno-obrazovnim ustanovama a prevashodno onim koje funkcionišu kao „dvije škole pod jednim krovom“.

Stav Koordinacije ministara obrazovanja i nauke u Federaciji BiH i Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke je da nadležne vlasti, posebno u Hercegovačko-neretvanskom i Srednjobosanskom kantonu, trebaju učiniti sve što je u njihovoj moći da se diskriminacija i segregacija u obrazovanju zaustavi jer bi krajnji cilj svih nivoa obrazovnih vlasti trebao biti ujednačen obrazovni sistem u interesu svih građana Bosne i Hercegovine i kvalitetno obrazovanje, a to djeca koja pohađaju nastavu u podijeljenim školama neće moći ostvariti.

SADRŽAJ

Sadržaj	4
UVOD	5
1. OBAVEZE U OSTVARIVANJU PRAVA NA OBRAZOVANJE.....	7
1.1. Međunarodni ugovori/ konvencije čija je potpisnica BiH.....	7
1.2. Implementacija odredbi međunarodnih konvencija u domaće obrazovno zakonodavstvo.....	9
2. FENOMEN “DVIJE ŠKOLE POD JEDNIM KROVOM”.....	11
2.1. Analiza obrazovnog-zakonodavstva u kontekstu postojanja “dvije škole pod jednim krovom”	12
2.2. Izvještaj Radne grupe za analizu fenomena „dvije škole pod jednim krovom“...14	
2.2.1. Zaključci Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH u vezi fenomena „dvije škole od jednim krovom.....	16
2.2.2. Analiza UNICEF-a o podijeljenim školama u Bosni i Hercegovini	17
2.3. Upozorenja međunarodne zajednice o neophodnosti eliminiranja koncepta “dvije škole pod jednim krovom”	18
2.4. Presuda Općinskog suda u Mostaru.....	22
3. PREPORUKE ZA ELIMINIRANJA SEGREGIRAJUĆIH I PODIJELJENIH STRUKTURA U ODGOJNO-OBRAZOVNIM USTANOVAMA U FEDERACIJI BIH	24
3.1. Koraci za eliminiranje segregirajućih i podijeljenih struktura u odgojno-obrazovnim ustanovama u Federaciji BiH	25
4. PREPORUKE	32
5. BIBLIOGRAFIJA / korišteni izvori	34

Uvod

Pravo na obrazovanje je osnovno i neotuđivo pravo svakog čovjeka. To pravo je utemeljeno međunarodnim ugovorima i konvencijama o zajedničkim načelima i ciljevima radi njegovog osiguranja i punog ostvarivanja za sve građane zemalja potpisnica ovih ugovora. Dogovorena i uspostavljena zajednička načela predstavljaju obavezujuće smjernice za obrazovne politike i prakse, od globalnog do nacionalnog/državnog i lokalnog nivoa, pa su tako ove smjernice i univerzalne vrijednosti obavezujuće i za Bosnu i Hercegovinu, kao zemlju potpisnicu, i one su, u skladu s tim, proklamirane Ustavom Bosne i Hercegovine (i ustavima entiteta, kantona i Statutom Brčko distrikta BiH), te domaćim obrazovnim zakonodavstvom na svim nivoima vlasti.² Također, obaveza je Bosne i Hercegovine da poduzme sve potrebne mjere i akcije za poštivanje, zaštitu i puno uživanje ovog prava u praksi, a ne samo da to pravo proklamira.³ Međutim, bosanskohercegovačka obrazovna praksa pokazuje da se ti međunarodni standardi, uprkos tome što su ugrađeni u bh.obrazovno-zakonodavstvo, ipak dosljedno ne implementiraju.

Stoga sve nadležne obrazovne institucije u Bosni i Hercegovini imaju zajedničku odgovornost u stvaranja jedinstvenog obrazovnog okvira usaglašenog sa evropskim obrazovnim okvirom, koji bi trebao osigurati četiri glavne dimenzije ljudskog prava u obrazovanju koju je 1999. godine uveo *UN Odbor za ekonomska, socijalna i kulturna prava*, a to su: *raspoloživost* (obrazovanja mora biti; ono mora biti opsežno i u odgovarajućem okviru), *dostupnost* (obrazovanje mora biti nedskriminatorско i fizički dostupno svima), *prihvatljivost* (oblik i sadžaj obrazovanja, uključujući nastavne planove i programe i nastavne metode, moraju biti relevantni i moraju u pogledu kulturološkog ambijenta odgovarati svima) i *prilagodljivost* (mora postojati mogućnost prilagođavanja sistema obrazovanja potrebama društva koje se mijenja, te mogućnost da sistem obrazovanja odgovara potrebama djece i mladih u njihovim različitim socijalnim i kulturnim sredinama).

Međutim, izvještaji međunarodnih institucija i organizacija zaduženih za praćenje stanja reforme u našoj zemlji, ukazuju da se poslijeratno društvo u Bosni i Hercegovini bori s nacionalnim podjelama, koje se ogledaju i u sistemu obrazovanja. Jedan od najdrastičnijih primjera kojim se krše osnovna prava djece jeste pojava "*dviije škole pod jednim krovom*". U izvještajima se pri tome ukazuju da u svakoj nacionalnoj zajednici postoji pravo da se na nastavnim satima predaje historija, jezik i običaji djeci njihove nacionalne zajednice, ali istovremeno i naglašava da zbog ovog prava, ne treba zaboraviti

² To znači da država BiH garantira ostvarivanje prava na obrazovanje pod jednakim uslovima svim svojim građanima, i to kroz: 1.) pravo na obrazovanje (osiguranjem dimenzije raspoloživosti i pristupačnosti), 2.) pravo u obrazovanju (osiguranjem dimenzije prihvatljivosti i prilagodljivosti i 3.) pravo putem obrazovanja (osiguranjem učenja i podučavanja o ljudskim pravima).

³ Dokument „Podijeljenje škole“, koji je nakon sveobuhvatne analize u BiH sačinio UNICEF 2009. godine.

na potrebu da učimo djecu kako da saznaju o drugima, da cijene raznolikost, te da izrastu u tolerantne građane otvorenih pogleda na svijet u jednom demokratskom društvu. Također se ocjenjuje da se većina problema i slabosti u sistemu obrazovanja u Bosni i Hercegovini odnosi na fragmentiranu strukturu obrazovanja, propuste postojećih tijela da provedu zakone i osiguraju usklađenost sa postprijemnim uslovima Vijeća Evrope⁴ te taj način otežavaju nastojanja da škole budu pristupačne za sve, oslobođene diskriminacije i segregacije. Stavovi i zahtjevi Vijeća Evrope su i više nego jasni - segregacija u osnovnom i srednjem obrazovanju se mora eliminisati, a bh. vlasti na svim nivoima trebaju pokazati veću opredijeljenost ka rješavanju ovog osjetljivog pitanja koje ugrožava zajedničku budućnost ove zemlje. Ukidanje svih formi diskriminacije i segregacije je u interesu svakog djeteta zbog kvalitete obrazovanja, dječijih sposobnosti da postanu dobri građani i građanke Bosne i Hercegovine, kao i nade da će postati dio šire evropske zajednice.

⁴ BiH je članica Vijeća Evrope od 2002. godine. Svojim pristupanjem ovoj najvećoj političkoj instituciji evropskih zemalja, BiH preuzela je i obaveze koje se odnose prije svega na osiguranje osnovnih ljudskih prava.

1. OBAVEZE U OSTVARIVANJU PRAVA NA OBRAZOVANJE

Koliko je oblast obrazovanja značajno pitanje za svaku zajednicu pa i civilizaciju, govori činjenica da je upravo ono uvršteno u kategoriju osnovnih ljudskih prava, te je postalo predmet brojnih međunarodnih ugovora, deklaracija i konvencija, kojima se štiti i omogućava ostvarivanje prava na obrazovanje. Ako se uzmu u obzir međunarodni dokumenti, koji predstavljaju sastavni dio ustavnih prava naše zemlje, kao i oni međunarodni dokumenti⁵ čija je Bosna i Hercegovina potpisnica, jasno je da je naša zemlja preuzela obavezu priznavanja i poštivanja, ali i zaštite jednog od osnovnih ljudskih prava - prava na obrazovanje za sve osobe, i to bez diskriminacije i segregacije.

Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i entitetskim i kantonalnim ustavima, svim osobama garantuju se osnovna ljudska prava među kojima i pravo na obrazovanje, a BiH se obavezala da će osigurati ostvarenje najvišeg nivoa zaštite međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. Članom II *Ustava Bosne i Hercegovine* utvrđeno je da će se prava i slobode predviđene *Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda*, među kojima je i pravo na obrazovanje, kao i pratećim *protokolima*, direktno primjenjivati u pravnom sistemu naše zemlje, te je istima dat prioritet nad ostalim domaćim pozitivnopravnim propisima.

1.1. Međunarodni ugovori / konvencije čija je potpisnica Bosna i Hercegovina

Bosna i Hercegovina je potpisnica ključnih međunarodnih sporazuma koji tretiraju pravo na obrazovanje te u procesu pridruživanja Evropskoj uniji ima obavezu usklađivanja svih sistema sa evropskim standardima. To uključuje i obavezu usklađivanja postojećih propisa koji se prije svega odnose na zaštitu osnovnih ljudskih prava i osiguranje pristupa ostvarivanja tih prava, a posebno na zabranu diskriminacije i segregacije po bilo kojem osnovu, pa tako i u oblasti obrazovanja. Među tim dokumentima poseban značaj imaju *Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (ECHR)*, *Međunarodni Pakt o ekonomskim, kulturnim i socijalnim pravima (ICESCR)*, *Konvencija o pravima djeteta (CRC)* te *Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (CERD)*. Ratificirajući ove međunarodne dokumente, koji predstavljaju anekse Ustava BiH, oni su postali sastavni dio domaćeg pravnog poretka. U

⁵ Kao što su: Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima iz 1948. godine, Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i dopunski protokoli Konvencije, Deklaracija o pravima djeteta iz 1959. godine, Konvencija protiv diskriminacije u obrazovanju iz 1960. godine, Evropska socijalna povelja iz 1961. i dopunski protokoli, Međunarodna konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1965. godine, Konvencija o pravima djeteta iz 1989. godine, kao i opcioni protokoli uz ovu Konvenciju (2000.), Deklaracija Ujedinjenih naroda o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim ili jezičkim manjinama iz 1990. te Evropska povelja o regionalnim jezicima i jezicima manjina iz 1992. godine.

skladu sa odredbama ovih konvencija, četiri su glavne dimenzije ljudskog prava na obrazovanje: *raspoloživost, dostupnost, prihvatljivost i prilagodljivost*.⁶ S obzirom na to da je Bosna i Hercegovina potpisnica ovih međunarodnih ugovora dužna je nadzirati kompatibilnost svog zakonodavstva sa njima i poduzimati mjere da osigura takav zakonodavni i institucionalni okvir koji će omogućiti implementaciju ove četiri dimenzije ljudskog prava na obrazovanje i u obrazovanju, te se obavezala osigurati svakom djetetu, pod jednakim mogućnostima, pravo na obavezno i besplatno osnovno obrazovanje i učiniti raspoloživim i dostupnim opće i stručno obrazovanje.

Posebno treba istaknuti značaj *Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda* kojom se utvrđuje da *niko ne može biti lišen prava na obrazovanje i da je država, u vršenju svojih funkcija u oblasti obrazovanja, dužna da poštuje pravo roditelja da osiguraju takvo obrazovanje i nastavu koji su u skladu sa njihovim vlastitim vjerskim i filozofskim uvjerenjima. Uživane ovog prava osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nekoj nacionalnoj manjini, imovno stanje, mjesto rođenja ili drugo*.⁷ Kao potpisnica *Međunarodnog Pakta o ekonomskim kulturnim i socijalnim pravima*, BiH je dužna da svakom licu prizna pravo na obrazovanje i da mu, radi osiguranja punog korištenja ovog prava, *obezbjedi obavezno i svima dostupno besplatno osnovno obrazovanje, kao i svima dostupno i besplatno srednje obrazovanje (uključujući tehničko i stručno). U smislu odredbi ovog člana, cilj obrazovanja je puni razvoj ljudske osobe i razvoj svijesti o ljudskom dostojanstvu, promocija poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda, priprema za efikasno sudjelovanje svih u slobodnom društvu te promocija razumijevanja, tolerancije i prijateljstva među svim narodima, rasnim, etničkim ili vjerskim grupama*.⁸

Konvencija o pravima djeteta, u članu 2., utvrđuje obavezu država potpisnica da poštuju i osiguraju na svom području svakom djetetu prava navedena u *Konvenciji*, pa dakle i pravo na obrazovanje, *bez ikakve diskriminacije prema djetetu, njegovim roditeljima ili zakonskim starateljima, u pogledu njihove rase, boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog, etničkog, socijalnog porijekla, imovinskog stanja, teškoća u razvoju, porodičnog porijekla ili bilo kakve druge okolnosti*. Prema odredbama *Konvencije o pravima djeteta*⁹, obrazovanje djeteta mora biti usmjereno prema: *punom razvoju njegove ličnosti, nadarenosti, duševnih i tjelesnih sposobnost; poticanju poštivanja njegovog kulturnog identiteta, jezika i vrijednosti, te nacionalnih vrijednosti zemlje u kojoj živi, kao i poštivanju civilizacija koje se od njega razlikuju; pripremi djeteta za odgovoran život u slobodnoj zajednici, u duhu razumijevanja, tolerancije,*

⁶ "Shema 4A" prava na obrazovanje, koju je 1999. godine uveo UN Odbor za ekonomska, socijalna i kulturna prava.

⁷ Član 2. Protokola 1, uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda,

⁸ Član 13. Međunarodnog Pakta o ekonomskim, kulturnim i socijalnim pravima,

⁹ Član 29. Konvencije o pravima djeteta

ravnopravnosti spolova i prijateljstva među svim narodima, etničkim, nacionalnim i vjerskim grupama itd.

Bosna i Hercegovina, kao i svaka druga država potpisnica *Konvencije o zabrani svih oblika rasne diskriminacije*, obavezala se da ne podstiče, da ne brani ili da ne podržava rasnu diskriminaciju i da „*poduzme efikasne mjere radi ponovnog razmatranja nacionalne i lokalne vladine politike i izmjene, ukidanja ili poništenja svakog zakona i svakog propisa koji ima svrhu da uvede rasnu diskriminaciju ili da je ovjekovječi tamo gdje ona postoji.*”

1.2. Implementacija odredbi međunarodnih konvencija u domaće obrazovno zakonodavstvo

Donošenjem *Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini*¹⁰ 2003. godine, u domaće obrazovno zakonodavstvo na nivou Bosne i Hercegovine uključene su navedene četiri dimenzije prava na obrazovanje (raspoloživost, dostupnost, prihvatljivost i prilagodljivost). Ovim zakonom, između ostalog uređuju se, principi za organizaciju osnovnog i srednjeg obrazovanja i osnivanja, te funkcioniranje institucija za pružanje usluga u obrazovanju u Bosni i Hercegovini. Principi i standardi utvrđeni ovim zakonom ne mogu se smanjivati. *Organi vlasti nadležni za organiziranje obrazovnog sistema u entitetima Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine, odnosno, kantonima u Federaciji BiH i u Brčko Distriktu BiH, te ustanove registrirane za pružanje obrazovnih usluga i druge stručne institucije u oblasti obrazovanja, obavezne su primjenjivati i poštivati principe i norme utvrđene ovim zakonom i osigurati obrazovanje pod jednakim uslovima za sve učenike.*¹¹ Okvirni zakon definira svrhu i opće ciljeve obrazovanja, te osnovna načela na kojima se zasnivaju sva zakonska rješenja u oblasti obrazovanja: *“načelo prava djeteta na obrazovanje; načelo značaja i prvenstva prava djeteta nad svim drugim pravima; načelo unapređenja ljudskih prava i promoviranje školske kulture koja poštuje ljudska prava i slobode svih građana; načelo slobode kretanja”*.

Prema članu 4. Okvirnog zakona, kojim se utvrđuje pravo djeteta na obrazovanje *„svako dijete ima jednako pravo pristupa i jednake mogućnosti učešća u odgovarajućem obrazovanju, bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi. Jednak pristup i jednake mogućnosti podrazumijevaju osiguranje jednakih uslova i prilika za sve, za početak i nastavak daljeg obrazovanja. Odgovarajuće obrazovanje podrazumijeva obrazovanje koje u skladu s utvrđenim standardima osigurava djetetu da na najbolji način razvije svoje urođene i potencijalne umne, fizičke i moralne sposobnosti, na svim nivoima*

¹⁰ “Službeni glasnik BiH”, broj 18/03.

¹¹ Član 1. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u BiH

obrazovanja". Prema ovom zakonu svi zakoni u entitetima, kantonima i Brčko Distriktu BiH, kao i drugi odgovarajući propisi iz oblasti obrazovanja moraju biti usklađeni sa odredbama ovog zakona (i to najkasnije u roku od šest mjeseci po stupanju na snagu ovog zakona).

Prema odredbama člana 60. Okvirnog zakona utvrđeno je da „*ako u rokovima utvrđenim ovim zakonom ne bude ispunjena bilo koja propisana obaveza, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijet će obavezujuće privremene mjere. Privremene mjere primjenjivat će se do ispunjenja obaveza propisanih ovim zakonom*“.

U skladu sa tim, obrazovno zakonodavstvo na području cijele Bosne i Hercegovine mora biti usaglašeno sa odredbama Okvirnog zakona i u pogledu zakonskih rješenja mora osigurati neophodne pretpostavke za praktičnu implementaciju svih aspekata i dimenzija prava na obrazovanje.

2. FENOMEN "DVIJE ŠKOLE POD JEDNIM KROVOM"

Uprkos činjenici da su u bh. obrazovno zakonodavstvo ugrađeni međunarodni standardi, praksa pokazuje da se oni ne implementiraju dosljedno, odnosno da dolazi do njihovog najgrubljeg kršenja. To su potvrdili brojni sačinjeni dokumenti, analize i izvještaji, koje su pripremali radna tijela i predstavnici kako domaćih tako i međunarodnih institucija i organizacija zaduženih za praćenje reforme u našoj zemlji. Može se konstatovati da u Bosni i Hercegovini postoje kvalitetna zakonska rješenja u pogledu osiguranja dimenzije prihvatljivosti (ostvarivanje prava) u obrazovanju, posebno u pogledu kulturne osjetljivosti i poštivanja različitosti, ali da praksa pokazuje da su i dalje dominantni asimilacijski model (nestajanje manjinske, etničke posebnosti utapanjem u jaču) i separadni model (predimenzioniranje važnosti vlastitog etnosa, posebno jezičkog identiteta). Fenomen "dvije škole pod jednim krovom" predstavlja najvidljiviji primjer segregacije u školama u Bosni i Hercegovini, a često je bio i predmet oštrih kritika, osuda i pritiska zbog sporosti i opstrukcija na lokalnim nivoima vlasti

Iako je prvi strateški cilj *Reforme obrazovanja*, usvojene 2002. godine u Briselu, da se svoj djeci obezbijedi visokokvalitetno obrazovanje u integriranim, multikulturalnim školama na svim nivoima, oslobođeno od političkih, religijskih, kulturalnih i drugih diskriminacija, u Bosni i Hercegovini još uvijek postoje primjeri razdvajanja djece prema etničkom principu. Ovaj koncept dobio je naziv „dvije škole pod jednim krovom“, a skoro deceniju, na području dva, odnosno tri kantona (Srednjobosanskog, Hercegovačko-neretvanskog i Zeničko-dobojskog kantona)¹² djeluje kao praksa razdvajanja djece u školama na etničkoj osnovi. Prvobitno je ovakav način funkcioniranja škola trebalo da pospješi povratak i osjećaj sigurnosti kroz pristup pravima povratnika, odnosno da posluži kao poticaj izbjeglicama i raseljenim osobama kako bi se što prije vratile u svoja mjesta prijeratnog stanovanja te olakšao proces reintegracija u mjestima povratka. I to na način da se djeci povratnika omogući pristup obrazovanju, koja su često nastavu pohađala u neuslovnim objektima koji nisu bili namjenjeni da služe obrazovnom procesu. Međutim, koncept nazvan „dvije škole pod jednim krovom“ je zloupotrijebljen u godinama koje su slijedile da bi se školska djeca i mladi dijelili i odvajali prema etničkom principu.

Škole odvojene prema etničkoj osnovi vode do segregacije u obrazovnom procesu, na način da su djeca isključena, ograničena i onemogućena u priznavanju i ostvarivanju na ravnopravnoj osnovi prava i sloboda u obrazovanju, samo zato što pripadaju drugoj etničkoj skupini, a što predstavlja diskriminaciju i segregaciju.¹³

¹² Na području Zeničko-dobojskog kantona došlo je do administrativnog i pravnog ujedinjenja „dvije škole pod jednim krovom“.

¹³ Član 4., a vezi sa članom 2. Zakona o zabrani diskriminacije u BiH („Službeni glasnik BiH“ broj: 59/09)

Na osnovu provedenih analiza i sačinjenih izvještaja, kako međunarodnih tako i domaćih organizacija i institucija, od kojih se izdavaju *Unicef-ova istraživanja o podijeljenim školama u BiH* i *Izvještaj Radne grupe za analizu o fenomenu „dvije škole pod jednim krovom“ iz 2009. godine*, može se zaključiti da u Bosni i Hercegovini postoje tri vrste društvenog raslojavanja u obrazovnom procesu koje se manifestuju u sljedećim vidovima: fenomen „dvije škole pod jednim krovom“, prevoženje djece van matičnog upisnog područja radi školovanja sa pripadnicima svoje etničke skupine i „tiha asimilacija“ – manjinska skupina povinovana dominaciji većine.

2.1. Obrazovno zakonodavstvo u kontekstu postojanja koncepta “dvije škole pod jednim krovom”

Postojanje „dvije škole pod jednim krovom“ je suprotno principima postavljenim u ključnom dokumentu „*Reforma obrazovanja – Poruka građanima BiH*“, koji predstavlja najvažniji korak u dugoročnom procesu razvijanja modernog i kvalitetnog obrazovnog sistema i njegovog približavanja evropskim i međunarodnim standardima i definiše ciljeve reforme obrazovanja i mjere i aktivnosti koje je potrebno preduzeti za realizaciju zadatih ciljeva do 2010. godine, a posebno pristanku entitetskih i kantonalnih ministarstava obrazovanja „*da prekinu segregaciju i diskriminaciju u obrazovanju*“, sadržanom u *Obećanju br.1 u Razvojnoj strategiji BiH – Sektor obrazovanja (PRSP)*, „*radit ćemo kako bismo osigurali da sva djeca imaju mogućnost kvalitetnog obrazovanja u integriranim multikulturalnim školama na svim stepenima, oslobođeni političkih, vjerskih, kulturoloških i drugih predrasuda i diskriminacije, gdje se poštuju prava sve djece*“.

Postojanje ovog fenomena je suprotno preuzetim obavezama Bosne i Hercegovine, a posebno onim utvrđenim *Evropskom konvencijom o osnovnim ljudskim pravima i slobodama*, *Konvencijom UN o pravima djeteta*, kao i *Okvirnim zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanju u BiH* i *Zakonu o zabrani diskriminacije u BiH*.

Članom 1. Protokola 12 Evropske konvencije o osnovnim ljudskim pravima i slobodama je propisan princip opće zabrane diskriminacije. Tako je propisano da: 1. „*Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status*“. 2. „*Nikoga ne smiju diskriminirati javna tijela na bilo kojoj osnovi, kako je i navedeno u stavu 1*“.

Član 29. Konvencije UN o pravima djeteta propisuje: „*Države-potpisnice se slažu da se obrazovanje djeteta usmjeri ka: (d) Pripremi djeteta za odgovoran život u slobodnom društvu, u duhu razumijevanja, mira, tolerancije, jednakosti spolova i prijateljstva prema*

svim narodima, etničkim, nacionalnim i vjerskim grupama, kao i osobama urođeničkog porijekla”.

Članom 2. Okvirnog Zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u BiH, utvrđeno je da je svrha obrazovanja da, kroz optimalni umni, tjelesni, moralni i društveni razvitak pojedinca, u skladu sa njegovim mogućnostima i sposobnostima, doprinese stvaranju društva utemeljenog na vladavini zakona i poštivanju ljudskih prava, te doprinese njegovom ekonomskom razvoju koji će osigurati najbolji životni standard za sve građane. U članu 3. istog Zakona utvrđeni su opći ciljevi obrazovanja kojima je propisano da proističu iz općeprihvaćenih, univerzalnih vrijednosti demokratskog društva, te vlastitih vrijednosnih sistema zasnovanih na posebnostima nacionalnog, historijskog, kulturnog i vjerskog naslijeđa naroda i nacionalnih manjina koje žive u Bosni i Hercegovini. Među njima su omogućavanje pristupa znanju kao osnovi za razumijevanje sebe, drugoga i svijeta u kojem se živi; promocija poštivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, i priprema svake osobe za život u društvu koje poštuje principe demokratije i vladavine zakona; kao i razvijanje svijesti o pripadnosti državi Bosni i Hercegovini, vlastitom kulturnom identitetu, jeziku i tradiciji, na način primjeren civilizacijskim tekovinama, upoznavajući i uvažavajući druge i drugačije, poštujući različitosti i njegujući međusobno razumijevanje, toleranciju i solidarnost među svim ljudima, narodima i zajednicama u Bosni i Hercegovini i svijetu.

Prema Zakonu o zabrani diskriminacije u BiH „segregacija je djelo kojim (fizičko ili pravno) lice odvađa druga lica na osnovu jedne od nabrojanih osnova iz člana 2. ovog zakona, u skladu s definicijom diskriminacije¹⁴ sadržanom u članu 2. Zakona o zabrani diskriminacije“.

Okvirni Zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u BiH utvrđuje listu prava pa tako, između ostalih, pravo djeteta na obrazovanje, te u članu 4. precizira: „svako dijete ima jednako pravo pristupa i jednake mogućnosti sudjelovanja u odgovarajućem obrazovanju, bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi. Jednak pristup i jednake mogućnosti podrazumijevaju osiguranje jednakih uvjeta i prilika za sve, za početak i

¹⁴ Član 2. Zakona o zabrani diskriminacije u BiH:

1. Diskriminacijom, u smislu ovog zakona, smatraće se svako različito postupanje, uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojem licu ili grupi lica na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, nacionalnog ili socijalnog porijekla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanja, društvenog položaja i pola, polnog izražavanja ili orijentacije, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogućí ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi prava i sloboda u svim oblastima javnog života.

2. Zabrana diskriminacije primjenjuje se na sve javne organe kao i na sva fizička ili pravna lica, kako u javnom tako i u privatnom sektoru, u svim oblastima, a naročito: zaposlenja, članstva u profesionalnim organizacijama, obrazovanja, obuke, stanovanja, zdravlja, socijalne zaštite, dobara i usluga namijenjenih javnosti i javnim mjestima, te obavljanja privrednih aktivnosti i javnih usluga.

nastavak daljnjeg obrazovanja. Odgovarajuće obrazovanje podrazumijeva obrazovanje koje, sukladno utvrđenim standardima, osigurava djetetu da na najbolji način razvije svoje urođene i potencijalne umne, tjelesne, i moralne sposobnosti, na svim razinama obrazovanja. Članom 6. Okvirnog Zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u BiH nametnuta je obaveza školi da u vlastitoj i u sredini u kojoj djeluje, doprinese stvaranju takve kulture koja poštuje ljudska prava i temeljne slobode svih građana, kako je to propisano Ustavom i ostalim međunarodnim dokumentima iz oblasti ljudskih prava, koje je potpisala Bosna i Hercegovina.

2.2. Izvještaj Radne grupe za analizu fenomena „dvije škole pod jednim krovom“

Podaci iz *Izvještaja Radne grupe za analizu fenomena „dvije škole pod jednim krovom“*¹⁵ iz aprila 2009. godine pokazuju da u Federaciji Bosne i Hercegovine djeluju 34 takve škole koje se mogu kategorizirati na osnovu stepena integracije ostvarenog u njima. Do ovih podataka se došlo nakon što je Radna grupa obišla sve škole koje funkcionišu prema ovom konceptu, te na osnovu direktnog uvida na terenu sačinila Izvještaj u kojem je izvršena kategorizacija stepena integracije u ovim školama. Analizom postojećeg stanja utvrđeno je da se ovaj fenomen načelno manifestuje u različitim pojavnim oblicima, i to:

- 1. Postojanje dva odvojena pravna subjekta koji rade po nastavnim planovima i programima na različitim jezicima i koriste zajednički prostor.*
- 2. Postojanje jednog pravnog subjekta sa nastavnim planovima i programima na različitim jezicima, istim osnivačem, podijeljenim menadžmentom, podijeljenim nastavničkim i učeničkim vijećima, kao i vijećima roditelja i nastavom u odvojenim smjenama.*
 - 2.a. Postojanje pravnog subjekta (škole) u kojem se nalaze odjeli drugog pravnog subjekta sa nastavnim planovima i programima na različitim jezicima, istim osnivačem, podijeljenim menadžmentom, podijeljenim nastavničkim roditeljskim i učeničkim vijećima.*
- 3. Postojanje potpuno administrativno-pravno objedinjenih „dvije škole pod jednim krovom“, ali koje nemaju zajednička-multietnička odjeljenja.*
- 4. Postojanje područnih osmorazrednih i četverorazrednih škola koje pripadaju različitim pravnim subjektima, a nastavu izvode u zajedničkim prostorijama i na dva jezika.*

¹⁵ Radna grupa za izradu analize o fenomenu „dvije škole pod jednim krovom“ formirana je na osnovu zaključka donesenog na 4. sjednici Konferencije ministara obrazovanja u BiH, održanoj 09.09. 2008. godine (Rješenjem broj: 09-33-4-964-13-EH/08 od 9.10.2008. godine, Ministarstva civilnih poslova BiH), a činili su je po dva predstavnika Federalnog ministarstva obrazovanja, Srednjobosanskog kantona, Hercegovačko-neretvanskog kantona, OSCE-a i jedan predstavnik Zeničkodobojškog kantona.

5. Postojanje u istom školskom objektu srednje i osnovne škole gdje se nastava izvodi na istom jeziku, te područne osnovne škole gdje se nastava izvodi na drugom jeziku.

Na osnovu podataka do kojih se došlo uvidom stanja na terenu o fenomenu „dvije škole pod jednim krovom“, jasno je da se radi o problemu *segregacije na osnovu etničke pripadnosti u školama* te pitanju koje ima ozbiljne posljedice i vodi etničkim podjelama. Radna grupa za analizu fenomena „dvije škole pod jednim krovom“ u sačinjenom Izvještaju dala je i sljedeće preporuke:

- *Preporučuje se Ministarstvu civilnih poslova BiH, koje prema Okvirnom zakonu o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini vrši nadzor nad primjenom ovog zakona, a za čije su provođenje, praćenje i nadzor, svaka u okviru svoje nadležnosti, odgovorne nadležne kantonalne obrazovne vlasti, da predloži Vijeću ministara BiH da donese privremene obavezujuće mjere, jer se ne poštuju propisane obaveze utvrđene članom 60 ovog Zakona.*
- *U skladu sa Ustavom Federacije BiH preporučuje se da Federacija Bosne i Hercegovine putem Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, koji u svojoj koordinirajućoj ulozi prati usklađenost kantonalnih propisa u oblasti obrazovanja, sugeriše na nedostatke.*
- *Preporučuje se kantonima da putem kantonalnih ministarstava obrazovanja i općinskih vlasti, u skladu sa statusom osnivača, poštujući Obećanje br.1 u Strategiji reforme obrazovanja, osiguraju da „sva djeca imaju mogućnost kvalitetnog obrazovanja u integriranim multikulturalnim školama na svim stepenima, oslobođeni političkih, vjerskih, kulturnih i drugih predrasuda i diskriminacije, gdje se poštuju prava sve djece“.*
- *Preporučuje se Konferenciji ministara obrazovanja u BiH da razmotri mogućnost formiranja radne grupe koja bi ispitala oblike diskriminacije, kao što je asimilacija i segregacija, na području cijele Bosne i Hercegovine, a posebno status učenika koji su pripadnici konstitutivnih naroda, ali na određenim teritorijama pripadaju manjinskom narodu.*
- *Preporučuje se nadležnim vlastima da naprave Operativni plan na osnovu predloženih Preporuka Radne grupe za analizu fenomena “dvije škole pod jednim krovom” sa konkretnim aktivnostima, rokovima i zaduženjima.*

Konferencija ministara obrazovanja u BiH, nakon prihvatanja Izvještaja Radne grupe koju je i formirala, zaključila je da je potrebno pristupiti *redefiniranju pojma „dvije škole pod jednim krovom“*. Na sjednici održanoj 29.09.2009. godine u Banjaluci, ministri obrazovanja u BiH, dogovorili su formiranje radne grupe koja će dalje raditi na redefiniranju pojma „dvije škole pod jednim krovom“, koju su trebali činiti predstavnici Ministarstva civilnih poslova, ministarstva obrazovanja iz tri kantona u kojima su odgojno-obrazovne ustanove koje rade po principu „dvije škole pod jednim krovom“, Federalnog ministarstva obrazovanja i OSCE-a. Ministri su pozvali širu društvenu zajednicu, uključujući i roditelje i školske odbore da se uključe u rješavanje ovog

problema. Međutim, doneseni zaključci nisu rezultirali nikakvim pomakom na ovom polju, jer od njihovog donošenja do sada nije realizovana niti jedna aktivnosti.

2.2.1. Zaključci Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH u vezi fenomena „dvije škole od jednim krovom“

Izveštaj Radne grupe za analizu fenomena „dvije škole pod jednim krovom“, u formi informacije, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke uputilo je Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, koja je dana 23.07.2009. godine isti usvojila, te ga uputila na razmatranje u Parlament Federacije BiH.

Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH je dana 16.02.2010. godine razmatrao navedeni Izveštaj i tom prilikom usvojio sljedeće Zaključke:

- 1. Pozivaju se kantonalna ministarstva obrazovanja u Hercegovačko-neretvanskom, Srednjobosanskom i Zeničko-dobojskom kantonu, i nalaže Ministarstvu obrazovanja i nauke Federacije Bosne i Hercegovine da učine sve što je potrebno kako bi naredna školska godina u ova tri kantona krenula bez fenomena „dvije škole pod jednim krovom“.*
- 2. Poziva se Vlada Federacije Bosne i Hercegovine da pokrene razgovore sa kantonalnim vladama u vezi mogućnosti prijenosa nadležnosti u oblasti obrazovanja, za početak, sa kantonalnog na nivo Federacije BiH.*
- 3. Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH zadužuje Ustavnu komisiju Doma da, izvršavajući svoju obavezu praćenja ustavnosti i zakonitosti u Federaciji BiH, sagleda da li se te vrijednosti poštuju i primjenjuju u osnovnom i srednjem obrazovanju u BiH, u kojem djeluju brojne škole koje obrazovanje organiziraju po nastavnim planovima susjednih zemalja.*

Ustavna komisija je dužna da ovaj Dom izvijesti da li je u skladu sa Ustavom Federacije BiH da se nastavni procesi u Federaciji BiH realizuju po nastavnim planovima drugih zemalja.

Postupajući po Zaključku Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je u skladu sa svojim nadležnostima, dana 29.03.2010. godine sa Zaključcima Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine uputilo dopise svim nadležnim predstavnicima kantonalne i općinske vlasti Srednjobosanskog, Hercegovačko-neretvanskog i Zeničko-dobojskog kantona, tj. predsjednicima kantonalnih vlada i skupština, te općinskim načelnicima i predsjednicima općinskih vijeća u ova tri kantona gdje je evidentiran fenomen „dvije škole pod jednim krovom“, tražeći od nadležnih organa da hitno poduzmu sve neophodne mjere i aktivnosti na eliminisanju ovog fenomena kako bi naredna školska godina počela bez ove pojave. Također je predložilo, a Vlada Federacije BiH¹⁶ usvojila Zaključak (V. broj: 351/2010) kojim će Vlada Federacije BiH utvrditi mogućnosti prijenosa nadležnosti u oblasti obrazovanja, u cjelini ili u dijelu, a u skladu sa Ustavom Federacije BiH, te

¹⁶ 139. Sjednica Sjednica Vlade Federacije BiH održana dana 14.04.2010. godine

pokrenuti razgovore sa kantonalnim vladama i drugim ovlaštenim subjektima u vezi mogućnosti prijenosa nadležnosti sa kantonalnog nivoa na nivo Federacije Bosne i Hercegovine. U tu svrhu formirana je i Komisija od predstavnika Federalnog ministarstva pravde, Ureda Vlade Federacije BiH za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije i Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, kojoj je bila obaveza da u roku od šest mjeseci realizuje navedeni Zaključak Vlade Federacije BiH.

Nadležne kantonalne i općinske vlasti oglasile su se na dostavljeni Zaključak Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH, a pomenuta Komisija nije dala nikakve rezultate.

2.2.2. Analiza UNICEF-a o podijeljenim školama u Bosni i Hercegovini

Prilikom razmatranja pitanja ujedinjenja i eliminisanja podijeljenih struktura u odgojno-obrazovnim ustanovama svakako treba pomenuti i vrijednu pažnje sveobuhvatnu analizu koju je o ovoj problematici sačinio UNICEF u Bosni i Hercegovini.¹⁷

U analizi se na osnovu prikupljenih podataka tokom UNICEF-ovog istraživanja pokazuje da su razlike u BiH jako izražene i da postoje različita mišljenja o svim bitnim pitanjima koja se tiču obrazovanja. Također se ističe da je očigledno da „*dvije škole pod jednim krovom*“ nisu jedini problem u obrazovanju, već da postoje paralelni problemi kao što je, na primjer, postojanje više kurikuluma, nepoštivanje pravnih odredbi i strah da bi jedinstveno obrazovanje djece različite nacionalne pripadnosti moglo dovesti do gubitka nacionalnog identiteta. U dokumentu se zaključuje da je danas jedan od glavnih izazova u oblasti obrazovanja za Bosnu i Hercegovinu, identificirati politike i implementirati strategije zasnovane na jednakosti i nediskriminaciji, te na taj način osigurati da nacionalne norme u potpunosti integriraju vrijednosti pravde, jednakosti i ljudskog digniteta.

UNICEF podsjeća da je BiH kao potpisnica međunarodnih ugovora/konvencija koje tretiraju pravo na obrazovanje dužna da nadzire kompatibilnost vlastitog zakonodavstva sa istim i da poduzima mjere koje će osigurati zakonodavni i institucionalni okvir koji će omogućiti implementaciju četiri glavne dimenzije ljudskog prava na obrazovanje: raspoloživost, dostupnost, prihvatljivost i prilagodljivost. Nakon provedenog istraživanja ključni zaključak je da je analiza obrazovnog zakonodavstva, na svim nivoima vlasti, pokazala da je BiH osigurala primjereni pravni okvir za ostvarivanje i zaštitu prava na obrazovanje za sve njene građane. Zakonodavni okvir slijedi načela i smjernice međunarodnih ugovora/dokumenata koje je potpisala BiH, te univerzalne vrijednosti i principe proklamovane Ustavom BiH. Postojeća zakonska rješenja uvažavaju sve četiri navedene ključne dimenzije prava na obrazovanje te stvaraju osnovne pravne

¹⁷ UNICEF, 2009., Podijeljene škole u Bosni i Hercegovini

pretpostavke za njihovu implementaciju u praksi. Međutim, iako inaugurirane, promovirane i zaštićene postojećim zakonodavstvom, ove dimenzije nisu, u svim svojim elementima, dosljedno implementirane u praksi, što stvara opravdane sumnje u kvalitet nadzora nad provođenjem zakona u oblasti obrazovanja.

Analizirajući dimenziju dostupnosti konstatuje se da postojeće zakonodavstvo, na svim nivoima vlasti, uvažava dimenziju dostupnosti obrazovanja, i to kroz osiguranje pristupa obrazovanju bez diskriminacije po bilo kojem osnovu, nesmetanog fizičkog pristupa školama svim osobama te besplatnog obrazovanja za sve pod jednakim uslovima. Međutim, zaključuje se da država BiH nije osigurala dosljednu implementaciju u praksi, i to ne samo međunarodno dogovorenih principa na koje se obavezala potpisivanjem međunarodnih dokumenata/ugovora, već ni dosljednu implementaciju vlastitog zakonodavstva, a to pokazuje činjenica da u BiH još uvijek postoji oko 50 tzv. „*dviju škola pod jednim krovom*“, da školski objekti kada je riječ o urbanističko-tehničkim uslovima, uglavnom nisu prilagođeni osobama sa invaliditetom, da veliki broj djece još uvijek pješači do svojih škola, te da besplatno (naročito obavezno osnovno) obrazovanje još uvijek nije dostupno građanima BiH. Analizirajući dimenziju prihvatljivosti obrazovanja, koja se odnosi na relevantnost, kulturnu osjetljivost i kvalitet oblika, sadržaja i metoda obrazovanja, u ovom dokumentu se ističe da je na odgovarajući način ona uključena u obrazovno zakonodavstvo na svim nivoima. Međutim, uprkos toj činjenici, u ovom dokumentu se konstatuje da je prihvatljivost obrazovanja dimenzija prava u obrazovanju koja još uvijek, u odnosu na dnevopolitičke utjecaje i unutarnju etničku podjelu u zemlji, najviše trpi, kao posljedica tih utjecaja, u praksi su česte pojave dominiranja „jače“ – brojnije kulture nad „slabijom“ – malobrojnijom, što, kako se ističe, kroz predimenzioniranje važnosti etnosa i jezičkog identiteta „jače“ kulture vodi ka negiranju etničkih i jezičkih različitosti „slabije“ kulture te njenoj tihoj asimilaciji.

2.3. Upozorenja međunarodne zajednice o neophodnosti eliminiranja koncepta „dvije škole pod jednim krovom“

Pristupanjem Vijeću Evrope od Bosne i Hercegovine je još 2002. godine zatraženo da ukine „dvije škole pod jednim krovom“. Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju donesen 2003. godine predvidio je administrativno ujedinjenje dvije škole pod jednim krovom, ali tri kantona (Srednjobosanski, Hercegovačko-neretvanski i Zeničko-dobojski kanton¹⁸) nisu saradivala u implementaciji ovog zakona. Reforma obrazovnog sistema provedena je i u Distriktu Brčko, gdje je Zakonom o obrazovanju uveden integrirani školski sistem. Integrirani sistem obrazovanja u Distriktu Brčko predstavlja primjer multietničkog obrazovanja i mogao bi se koristiti kao model za

¹⁸ U Zeničko-dobojskom kantonu 2004. godine izmjenama zakona i njegovom implementacijom došlo je do administrativnog i pravnog ujedinjenja ovih škola.

ostatak zemlje.¹⁹ Škole i razredi su u Distriktu etnički izmiješani. Zajednička jezgra nastavnih planova i programa, koja su izradile radne grupe sastavljene od nastavnika, direktora škola i drugih stručnjaka u školama, ovdje su šira nego igdje drugo u zemlji, a učenici znatan dio svog vremena – najmanje dvije trećine – provode na zajedničkim časovima. Neke škole u Brčkom čak imaju ograničenje od deset posto vremena za časove tzv. „nacionalnih predmeta“, na kojima su učenici razdvojeni na osnovu etničke pripadnosti.²⁰ Dok je uvođenje devetogodišnjeg obaveznog obrazovanja u drugim dijelovima zemlje išlo teško, čini se da je u Brčkom ono ostvareno uz mali ili nikakav otpor roditelja.²¹

Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira²² 2003. godine podržao je obećanja organa vlasti Bosne i Hercegovine da će pristupiti administrativnom „ujedinjenju“ škola i izrazio svoju jednoglasnu odluku da je *samo postojanje „dvije škole pod jednim krovom“ antiteza načelima utvrđenim Strategijom reforme obrazovanja.*

Zbog opstrukcija da sprovede zakonske odredbe o ujedinjenju školstva, Ured visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini (OHR) je 2005. godine smijenio **Nikolu Lovrinovića**,²³ ministra obrazovanja Srednjobosanskog kantona. U Odluci visoki predstavnik konstatuje da je praksa „dvije škole pod jednim krovom“ jasno u suprotnosti i sa zahtjevom Vijeća Evrope postavljenim Bosni i Hercegovini za period nakon njenog ulaska u članstvo „održati i nastaviti reformu u oblasti obrazovanja i **uklanjanja svih oblika segregacije i diskriminacije koji počivaju na nacionalnoj pripadnosti**“, te da je najvažniji cilj Strategije reforme obrazovanja da se obrazovanje depolitizira i da se stvore uslovi koji će osigurati jednak pristup modernom obrazovanju visokog kvaliteta u cijeloj zemlji, a da u svrhu postizanja ovog cilja, sva djeca moraju imati pristup

¹⁹ „Bosna i Hercegovina: Ispunjavanje obaveza i preuzetih zadataka, i provođenje programa o postpristupnoj saradnji“, 2008., Vijeće Evrope

²⁰ Izvještaj OSCE-a „Lekcije iz obrazovne reforme u Brčkom“, oktobar 2007. godine,

²¹ „BiH: Ispunjavanje obaveza i preuzetih zadataka, i provođenje programa o postpristupnoj saradnji“, 2008., Vijeće Evrope,

²² Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira (PIC) iskazao je ovo opredijeljenje i izrazio svoju odluku na sastanku održanom 12. juna 2003. godine,

²³ Odluku kojom se smjenjuje HDZ-ov ministar **Nikola Lovrinović** sa položaja ministra obrazovanja Srednjobosanskog kantona visoki predstavnik u BiH **Paddy Ashdown** donio je 8. jula 2005. godine. U razlozima za donošenje Odluke o smjeni se pored ostalog pojašnjava: „Upornim neprovođenjem relevantnih zakona, g. **Lovrinović** je propustio izvršiti svoju dužnost. Njegov propust je tim više upečatljiv što se javlja u kontekstu posebno osjetljive politike – obrazovanja – čija je reforma među suštinskim preduvjetima za osiguravanje održivog mira u Bosni i Hercegovini i za ostvarivanje težnji ove zemlje za integracijom u evropsku strukturu. U svom nedavnom dopisu g. **Lovrinović** je jasno istakao da, protivno svojoj zakletoj dužnosti kojom se obavezuje da će provoditi zakon i izvršavati politiku vlade, on insistira, uprkos stalnim upozorenjima, na daljem neprovođenju zakona i nedvosmisleno ukazao da smatra uputstva svoje stranke superiornim u odnosu na zakonske uslove svoje funkcije. Povodom javnog zauzimanja ovog stajališta, g. **Lovrinović** je pokazao da se ne obazire na zakon i postupio je na način koji je nesaglasan s njegovim ministarskim dužnostima“.

kvalitetnom obrazovanju u integriranim, višekulturalnim školama u kojima nema političke, vjerske, kulturološke i druge pristrasnosti niti diskriminacije, a koje poštuju prava sve djece.

Pored toga Helsinški komitet za ljudska prava u Bosni i Hercegovini više puta je reagovao na ovu pojavu, upozoravajući na pogubnost podjele djece školskog uzrasta po etničkom principu. U jednom od reagovanja (2005.)²⁴, pored ostalog, navodi se: “Unatoč svim aktivnostima i apelima problem je, s početkom (ove) školske godine, eskalirao do te mjere da danas u Bosni i Hercegovini imamo praksu otvorene segregacije.... Slučajevi i fizičke podjele školaraca u zasebne škole - Čapljina, Prozor/Rama, Stolac – novi su čin istrajavajućeg i opasnog projekta nacionalističkih programa vladajućih stranaka. Onemogućavanje djeci da upoznaju drugog i drugačijeg je direktno okrenuto protiv suživota i tolerancije, hrani nepovjerenje i mržnju ...”

Komitet Ujedinjenih naroda za ekonomska, socijalna i kulturna prava 2005. godine, zatražio je od država članica, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, da stvore uslove za ukidanje organiziranog oblika “dvije škole pod jednim krovom”, kao i izgradnju odvojenih škola za učenike različitih nacionalnih pripadnosti.

Komitet o eliminaciji rasne diskriminacije u Ženevi je 2006. godine, prilikom razmatranja izvještaja BiH podnesenim u skladu sa UN Konvencijom o eliminaciji svih oblika diskriminacije, tada preporučio BiH, kao državi članici, sljedeće: „Komitet snažno nalaže državi članici da ukine segregaciju u javnim školama, što znači eliminirati jedno-etničke škole i škole koje su strukturane kao “dvije škole pod jednim krovom” što je prije moguće. Komitet preporučuje da odgovorne vlasti unutar države članice ujedine predhodno odvojene škole u jednu administraciju, pojačaju svoje napore u smislu odstranjivanja etnički diskriminatorskih elemenata iz udžbenika, odstrane mono-etničke ili mono-religijske simbole ili zastave, i implementiraju moderniji zajednički bazni nastavni plan za sve škole unutar teritorije države članice, što je osjetljivo u odnosu na različita obilježja različitih etničkih grupa unutar teritorije države članice.“²⁵

Ovaj problem je posebno akcentiran i u Izvještaju specijalnog izvjestitelja Generalne skupštine Ujedinjenih naroda, **Vernora Muñoza**, sačinjenog 2008. godine nakon posjete Bosni i Hercegovini²⁶ gdje “specijalni izvjestitelj sa žaljenjem primjećuje da, iako nije bilo segregacije u školama prije rata, neke političke vlasti pogrešno smatraju da je takva podjela neizbježna”. Navodi se da je raznolikost i multi-

²⁴ Reagovanje predsjednika Helsinškog komiteta u BiH **Srđana Dizdarevića**, broj: 02-09/2005, od 13. septembra 2005. godine

²⁵ Preporuka broj: 23, Komiteta o eliminaciji rasne diskriminacije u Izvještaju iz 2006. godine

²⁶ UNITED NATIONS General Assembly Distr. GENERAL, A/HRC/8/10/Add.4, 27 May 2008, PROMOTION AND PROTECTION OF ALL HUMAN RIGHTS, CIVIL, POLITICAL, ECONOMIC, SOCIAL AND CULTURAL RIGHTS, INCLUDING THE RIGHT TO DEVELOPMENT, Report of the Special Rapporteur, **Vernor Muñoz Addendum***, MISSION TO BOSNIA AND HERZEGOVINA (24 September -2 October 2007),

nacionalnosti službeno podržana od strane većine relevantnih vlasti, ali da prisutnost od 54 "dvije škole pod jednim krovom" u zemlji pokazuje drugačije". U izvještaju specijalni izvjestitelj konstatuje: "Iako je Bosna i Hercegovina bila, i još uvijek je pod velikim političkim pritiskom različitih međunarodnih foruma za rješavanje problema "dvije škole pod jednim krovom", još uvijek nisu prepoznate mjere kako bi se to učinilo na efikasan i održiv način. Specijalni izvjestitelj vjeruje da podjela na nacionalnoj osnovi predstavlja neprihvatljivu praksu, koja jedino može ojačati postojeće predrasude, netolerancije i društvene podjele".²⁷

Komesar za ljudska prava Vijeća Evrope, **Tomas Hammarberg**, u izvještaju iz 2008. godine navodi: „Komesar je izuzetno zabrinut za stanje u obrazovanju u BiH. Politika razdvajanja djece na osnovu njihove etničke pripadnosti može samo voditi ka jačanju predrasuda i netolerancije prema drugima i voditi ka daljoj etničkoj izolaciji. Mjere koje je trebalo preduzeti da se unificira obrazovni sistem već odavno kasne. Etnički zasnovan i podijeljen obrazovni sistem predstavlja prepreku održivom povratku“.

U Monitoring izvještaju Vijeća Evrope iz 2008. godine navodi se da "evropska budućnost zemlje u mnogome ovisi o sposobnostima vlasti i različitih zajednica da izrade zajednički obrazovni okvir". U dokumentu „BiH: Ispunjavanje obaveza i preuzetih zadataka, i provođenje programa o postpristupnoj saradnji“ koji je prezentirao generalni sekretar Vijeća Evrope²⁸ 2008. godine navodi se: „Obaveza da eliminiira sve aspekte etničke segregacije u obrazovanju, koju je BiH preuzela prijemom u Vijeće Evrope, još uvijek nije ispunjena, a situacija se jasno pogoršava. Segregacija po etničkim kriterijima u školama u Federaciji BiH i u školama u Republici Srpskoj postala je pravilo, a ne izuzetak. Šest godina nakon prijema u Vijeće Evrope, praksa „dvije škole pod istim krovom“ je široko rasprostranjena u Federaciji BiH sa zabrinjavajućim općim trendom odvojenih škola za svaku etničku skupinu.²⁹ U tački 123. navodi se: „Segregacija u obrazovanju obeshrabruje međuetničke kontakte među djecom i doprinosi jačanju nacionalizma i etničkoj netoleranciji. Čini se kao da su bh. faktori odlučivanja odbacili ideju o multietničkom obrazovanju. Stalni međunarodni pritisak da se škole ujedine do sada nije polučio nikakve značajne rezultate i slabi su izgledi da će se tu nešto promijeniti u bliskoj budućnosti. Pitanje segregacije u obrazovanju spominje se u svim ranijim izvještajima o monitoringu Vijeća Evrope. Komitet Ministara je u više prilika i uzaludno pozivao vlasti Bosne i Hercegovine da iznađu rješenje ovog problema i eliminiiraju segregaciju u obrazovanju“.

Problem "dvije škole pod jednim krovom" je također istaknut u izvještaju Povjerenika za ljudska prava Vijeća Evrope za 2010. godinu gdje se navodi da su "podjele po etničkim linijama u obrazovnom sistemu danas prisutne i više nego ranije, a

²⁷ Tačke 95. i 96. Izvještaja koji je posvećen segregaciji u obrazovanju

²⁸ Četrnaesti izvještaj (juni 2007. – maj 2008. godine.)

²⁹ Tačka 122. dokumenta „BiH: Ispunjavanje obaveza i preuzetih zadataka, i provođenje programa o postpristupnoj saradnji", 2008., Vijeće Evrope,

navodno su čak otvoreno podržane od strane vodećih političkih figura". U izvještaju Povjerenik za ljudska prava Vijeća Evrope također navodi da *ovakva vrsta segregacije ima dugorčne posljedice na djecu u BiH: svaki osmi učenik često izbjegava aktivnosti sa učenicima drugih nacionalnosti, svaki sedmi učenik često pokazuje agresivno ponašanje prema učenicima drugih nacionalnosti, a svaki šest ne želi da sjedi u istoj učionici sa učenicima drugih nacionalnosti.*

Da Bosna i Hercegovina u procesu priključivanja Evropskoj uniji, mora ukinuti ovakav sistem školovanja, istaknuto je i u prošlogodišnjem Izvještaju o napretku BiH koji je izdala Evropska unija, u kojem se navodi da je *podjela na etničkoj osnovi i diskriminacija u javnim školama ozbiljna briga i prepreka društvu, posebno u kontekstu poštivanja osnovnih ljudskih prava, te se puno više treba napraviti u njihovoj eliminaciji.*

2.4. Presuda Općinskog suda u Mostaru

Općinski sud u Mostaru donio je *Presudu*³⁰ kojom je utvrđeno da se "dvije škole pod jednim krovom" u Stocu i Čapljini u Hercegovačko-neretvanskom kantonu (HNK) krši zakon o Zabrani diskriminacije u BiH. Presudom se „*utvrđuje da su tuženi organizovanjem škola na etničkom principu i donošenjem i implementacijom školskih planova i programa na etničkom principu odvajali učenike u školama na području Hercegovačko-neretvanskog kantona na temelju njihove etničke pripadnosti čime su počinili diskriminaciju*". Presudom je naloženo Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK „*da preduzme neophodne i zakonom predviđene korake i radnje usklađene sa legitimnim i specifičnim ciljevima obrazovanja u skladu sa propisima Bosne i Hercegovine u cilju prestanka dalje diskriminacije djece u školama na području Hercegovačko-neretvanskog kantona na temelju njihove etničke pripadnosti i to tako što će najkasnije do 01.09.2012. ustanovi jedinstvene integrisane multikulturalne obrazovne ustanove – škole za utvrđena upisna područja sa jedinstvenim nastavnim naučnim planom i programom, uz puno poštivanje prava djece na obrazovanje na maternjem jeziku, a drugo i trećetuženom*³¹ se nalaže u istom roku integracijom stvore osnov multikulturalnosti škole i obrazovanja djece bez obzira na etničku pripadnost, po jedinstvenom planu i programu na maternjem jeziku“.

Tužbu³² je nadležnom Općinskom sudu u Mostaru radi utvrđivanja diskriminacije i kršenja principa jednakog postupanja i zbog segregacije na etničkom principu u

³⁰ Presuda Općinskog suda u Mostaru u predmetu broj:58 0 Ps 085653 11 Ps, od 27. aprila 2012. godine

³¹ Drugotuženi je Osnovna škola Stolac, a trećetuženi je Osnovna škola Čapljina.

³² Pravni osnov tužbenog zahtjeva zasnovan je na odredbama Zakona o zabrani diskriminacije BiH („Službeni glasnik BiH“ broj: 59/09), Okvirnog Zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 18/03), Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju HNK („Narodne novine HNK-a broj: 5/00, 4/04 i 5/04).

obrazovnim ustanovama kroz tzv. sistem "dvije škole pod jednim krovom" podnijelo Udruženje „Vaša prava BiH“ Sarajevo.

Ovom presudom pokazano je da *na etničkoj osnovi odvojene škole, vode do segregacije u obrazovnom procesu*, na način da su djeca isključena, ograničena i onemogućena u priznavanju i ostvarivanju, na ravnopravnoj osnovi prava i sloboda u obrazovanju, kao oblasti javnog života, radi toga što pripadaju drugoj etničkoj skupini, a što predstavlja svojevrsnu diskriminaciju definisanu članom 4. u vezi sa članom 2. Zakona o zabrani diskriminacije. Sličan spor Udruženje „Vaša prava BiH“ Sarajevo je pokrenulo i u Srednjobosanskom kantonu i on se vodi na Općinskom sudu u Travniku, a očekuje se sličan ishod presude. Donesena presuda ima i dodatan značaj time što je riječ je o prvoj sudskoj presudi ove vrste, odnosno prvoj sudskoj presudi o ovoj problematici koju je donijelo bh.sudstvo. Treba napomenuti da adekvatne reakcije na donesenu presudu od nadležnog kantonalnog ministarstva obrazovanja i kantonalne vlade još uvijek nije bilo.

3. PREPORUKE ELMINISANJE SEGREGIRAJUĆIH STRUKTURA U ODGOJNO-OBRAZOVANIM USTANOVAMA U FEDERACIJI BIH

S obzirom na to da se termin „*podijeljenih*“ odnosno „*paralelnih*“ škola u Federaciji Bosne i Hercegovine uglavnom odnosi na odgojno-obrazovne ustanove koje egzistiraju kao fenomen „*dvije škole pod jednim krovom*“, Preporuke se i odnose na proces ujedinjenja i eliminisanja paralelnih struktura upravo u odgojno-obrazovnim ustanovama koje djeluju kao „*dvije škole pod jednim krovom*“, koji je ostao da egzistira na području dva, odnosno tri kantona u Federaciji BiH, predstavljajući upravo simbol podijeljenosti školstva i razdvajanja djece prema etničkoj osnovi.

Posebno treba naglasiti da su kantoni putem kantonalnih ministarstava obrazovanja i općinskih vlasti, u skladu sa statusom osnivača, a poštujući *Obećanje br.1 u Razvojnoj strategiji BiH – Sektor obrazovanja (PRSP)*, dužni osigurati da „*sva djeca imaju mogućnost kvalitetnog obrazovanja u integriranim multikulturalnim školama na svim stepenima, oslobođeni političkih, vjerskih, kulturoloških i drugih predrasuda i diskriminacije, gdje se poštuju prava sve djece*“.³³

Također, u skladu sa općim ciljevima obrazovanja utvrđenim Okvirnim zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanju Bosne i Hercegovine (Član.3.d), trebaju raditi na „*razvijanju svijesti o pripadnosti državi Bosni i Hercegovini, vlastitom kulturnom identitetu, jeziku i tradiciji, na način primjeren civilizacijskim tekovinama, upoznavajući i uvažavajući druge i drugačije, poštujući različitosti i njegujući međusobno razumijevanje, toleranciju i solidarnost među svim ljudima, narodima i zajednicama u Bosni i Hercegovini i u svijetu*“.³⁴

Jedan od općih ciljeva plana razvoja obrazovanja u Bosni i Hercegovini³⁵ jeste osiguranje jednakopravnosti pristupa i učešća u obrazovnom procesu, i to najkasnije do 2010. godine (u skladu sa akcionim planovima nadležnih obrazovnih vlasti), a podrazumijeva i „*eliminaciju postojanja «dviju škola pod istim krovom» u dijelovima zemlje u kojima ovaj problem još uvijek nije riješen te uklanjanje neprimjerenih naziva odgojno-obrazovnih ustanova*“.

Pored toga, Akcioni plan za adresiranje Mape puta³⁶ među 29 navedenih mjera razvrstanih prema oblastima strukture Izvještaja o napretku BiH koji objavljuje Evropska

³³ Reforma obrazovanja u BiH zasniva se na dokumentu „Poruka građanima Bosne i Hercegovine – Reforma obrazovanja“ koju su potpisali svi ministri obrazovanja u BiH na sastanku Vijeća za provođenje mira u Briselu, u novembru 2002. godine. Ovaj dokument čini osnovu PRSP – Sektor obrazovanja i u njemu su definirani ciljevi reforme obrazovanja u formi pet obećanja i aktivnosti koje treba provesti do 2010. godine.

³⁴ «Službeni glasnik BiH», broj 18/03.

³⁵ Strateški pravci razvoja obrazovanja u BiH sa Planom implementacije 2008. - 2015 (”Službeni glasnik BiH”, br.14/08)

³⁶ Akcioni plan za adresiranje Mape puta usvojio je Vijeće ministara BiH 23. 02. 2012. godine, a isti je sačinjen na osnovu pisma povjerenika Štefana Fulea, dostavljenog 11.11.2011. godine predsjedavajućem Vijeća ministara BiH u kojem je sadržana Mapa puta koju je izradila Evropska komisija. S obzirom na to da je BiH u protekloj godini načinila samo ograničen napredak, EK je sačinila popis ključnih obaveza čija će uspješna provedba predstavljati ključnu razliku u vezi sa ocjenom o napretku BiH u procesu evropskih

komisija, u oblasti političkih kriterija, sadrži i smanjenje podijeljenih škola u Federaciji BiH. Naime, obaveza koja proističe iz Evropskog partnerstva je „poboljšati pokazatelje uključenosti u školama kako bi se smanjio broj **podijeljenih škola** u Federaciji („dvije škole pod jednim krovom“), uključujući održavanje redovnih sastanaka Konferencije ministara obrazovanja BiH i koordinacionog tijela kantonalnih ministara obrazovanja u Federaciji“, a nadležne institucije za izvršenje obaveze je svih jedanaest ministarstava obrazovanja (deset kantonalnih i Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke) u Federaciji Bosne i Hercegovine.

U skladu sa tim, Preporuke eliminisanja segregirajućih i podijeljenih struktura u odgojno-obrazovnim ustanova (koje funkcionišu kao „dvije škole pod jednim krovom“) zasniva na konkretnim mjerama i aktivnostima koje trebaju poduzeti nadležne obrazovne vlasti uz uvažavanje specifičnosti pojedinih sredina, kao i do sada postignuti stepen ujedinjenja u pojedinim školama.

Preporuke su sačinjene na način kojim se osiguravaju temeljna ljudska prava, prava djece, kao i prava roditelja da biraju vrstu obrazovanja za svoju djecu u skladu sa zakonskim propisima, te osiguravaju pravo djece na njegovanje svoje kulture, religije i korištenje svog jezika. Sastoji se od tri glavna koraka koji predstavljaju postepenu integraciju, od potpuno podijeljenih odgojno-obrazovnih ustanova do potpune integracije škola – sa zajedničkim multietničkim odjeljenjima.

Osnovna svrha Preporuka jeste da posluže nadležnim obrazovnim vlastima u kantonima i sredinama gdje je ova pojava evidentna da na osnovu istih razviju konkretne akcione i operativne planove, koji će uz uvažavanje specifičnosti sredine poslužiti za poduzimanje neophodnih konkretnih aktivnosti na eliminisanju segregirajućih i podijeljenih struktura do uspostavljanja potpune integracije podijeljenih škola.

3.1. Koraci za eliminisanje segregirajućih i podijeljenih struktura u odgojno-obrazovnim ustanovama u Federaciji BiH

Neophodni koraci za eliminisanje segregirajućih i podijeljenih struktura u školama podrazumijevaju: administrativno i pravno ujedinjenje podijeljenih odgojno-obrazovnih ustanova, uspostavljanje jedinstvenog pristupa obrazovanju i ujednačenih uslova za sve učenike i potpunu integracija podijeljenih škola - uspostavljanje multietničnih odijeljenja. Sva tri koraka nadležne obrazovane vlasti bi trebale istovremeno započeti sa početkom školske 2012/2013. godine, a njihova implementacija koja bi mogla biti završena u narednu godinu, odnosno najkasnije u naredne dvije godine, zavisit će isključivo od spremnosti nadležnih obrazovanih vlasti u kantonima da iste prihvate, te ih provedu.

integracija za 2012.g. U skladu sa preporukom povjerenika **Fulea**, popis ključnih mjera treba shvatiti kao hitnu Mapu puta čija provedba zahtjeva angažman Vijeća ministara BiH, entitetskih vlada i parlamenata na svim nivoima vlasti, nadležnim za pojedina pitanja.

Administrativno i pravno ujedinjenje podijeljenih odgojno-obrazovnih ustanova

Ovaj korak ujedinjenja odnosi se na administrativno i pravno ujedinjenje odgojno-obrazovanih ustanova ka uspostavljanju integracije škola i udaljavanju od diskriminacija i segregacije u obrazovanju.

Cilj: Potpuno administrativno i pravno ujedinjenje podijeljenih škola koje podrazumijeva uspostavljanje jednog pravnog subjekta sa jednim pečatom, jedan naziv škole, jednu upravu i rukovodstvo (menadžment), ujedinjene organe upravljanja, nastavničko vijeće, vijeća roditelja i učenika, jedne obrazovne isprave te sudsku preregistraciju u skladu sa statusnim promjena u sudskom i registru koje vodi resorno ministarstvo.

Princip: Upravljanje i rukovođenje u ovakvim školama trebalo bi se urediti na način koji osigurava ravnopravnost jezika, pisama, akata, školskih isprava i školskih programa.

Ujedinjenje rukovođenja i upravljanja trebalo bi se provesti u svim školama koje se koriste istom školskom zgradom, i u područnim školama u kojima rukovođenje i upravljanje nisu jedinstveni s matičnom školom ili gdje se nastava izvodi na više nastavnih planova i programa.

Mjere i aktivnosti:

a) Administrativno i pravno ujedinjenje - jedan pravni subjekt sa jedinstvenom upravom i rukovodstvom:

- Uspostavljanje jednog pravnog subjekta koji će imati jedan pečat škole (donošnje neophodnih procedura i propisa kojim će se osigurati provođenje ovog postupka, te u skladu sa statusnim promjenama izvršiti preregistriranje u sudskom registru i registru koje vodi resorno ministarstvo, a odnosi se na preregistriranje podijeljenih škola u jedan pravni subjekt);
- Uspostavljanje jednog naziva škole (više/dvojezičnog naziva gdje takva mogućnost postoji)
- Uklanjanje neprikladnih simbola u školskim prostorijama (ukoliko takvi simboli postoje);
- Uspostavljanje jedne (zajedničke) uprave i rukovodstva škole (jedan direktor i pomoćnik ili zamjenik direktora koji ne bi trebali biti pripadnici istog konstitutivnog naroda ili ostalih, te jedan zajednički Školski odbor, koji će uvažavati sve specifičnosti sredine i zastupljenost pripadnika konstitutivnih naroda i ostalih, a u skladu sa lokalnom zajednicom i sastavom škole), te jednog sekretarijata škole;
- Uspostavljanje zajedničkih akata škole (u skladu sa statusnim promjenama škole);

- Uspostavljanje zajedničkih školskih isprava za sve učenike škole (uz puno uvažavanje nastavnog plana i programa i maternjeg jezika svih učenika koji pohađaju nastavu u toj školi).
- b) Uspostavljanje zajedničkog školskog ulaza i zvona.
- c) Zajednički rad nastavnika, roditelja i učenika:
- Uspostavljanje zajedničkog Nastavničkog vijeća (pored postojećih nastavničkih vijeća potrebno je uspostaviti i jedno zajedničko koje će raditi na provođenju svih zajedničkih aktivnosti i programa a odnose se na domen odvijanja i organizacije nastavnog procesa u školi i koje će odražavati ravnopravnost sastava škole i postojećih NPP-ova na kojima se izvodi nastava u školi);
 - Uspostavljanje zajedničkog Vijeća roditelja škole (uz uvažavanje ravnopravnosti konstitutivnih naroda i ostalih);
 - Uspostavljanje zajedničkog Vijeće učenika škole.
- d) Omogućavanje upisa učenika prema upisnom području³⁷ –
- uspostaviti mehanizme koji će omogućiti i osigurati da se učenici upisuju u osnovnu školu koja je upisno područje mjesta stanovanja, pri čemu će se posebno voditi briga o zadovoljenju Ustavom zagaraniranih prava konstitutivnih naroda, prava nacionalnih manjina, kao i prava učenika pripadnika konstitutivnih naroda koji su manjinski na tom području;
 - precizno definisati upisna područja škole, i to na osnovu odgojno-obrazovnih potreba djece i osiguranju dostupnosti obrazovanja za učenike (dostupnost treba uključivati sigurnost, praktičnost i pristupačnost);
 - uspostaviti kontrolne mehanizme kojima će se vršiti revizija upisnih postupaka.

Nosioci aktivnosti: kantoni sa nadležnim kantonalnim ministarstvima obrazovanja i općinske vlasti, a u skladu sa statusom osnivača.

Rok: Početak implementacije sa početkom školske 2012/2013. godine

Uspostavljanje jedinstvenog pristupa obrazovanju i ujednačenih uslova za sve učenike

³⁷ Iako su ministri obrazovanja u Bosni i Hercegovini još 2002. godine potpisali Privremeni sporazum o zadovoljavanju posebnih potreba i prava djece povratnika, ovaj dokument kojim je, između ostalih, trebalo biti riješeno pitanje prijevoza učenika u jednonacionalne škole, i dalje ima karakter „privremenog”. Još uvijek nisu pronađena adekvatna rješenja za pitanje prijevoza učenika van njihovog upisnog područja. Posljednji izvještaji resornih ministarstava upućuju na to da čak dolazi i do usložnjavanja problematike koja je predmet rješavanja, jer se u pojedinim sredinama broj učenika kojima se plaća prijevoz za pohađanje jednonacionalnih škola iz godine u godinu povećava.

Ovaj korak ujedinjenja odnosi se na poduzimanje konkretnih zajedničkih aktivnosti odgojno-obrazovne ustanove kako bi se osigurao jednak pristup obrazovanju i ujednačavanje uslova za izvođenje nastavno-obrazovnog procesa, a radi ostvarivanja jednakih prava pristupa i mogućnosti na obrazovanje te postizanja većeg stepena integracije škole.

Cilj: Osigurati da "svako dijete ima jednako pravo pristupa i jednake mogućnosti učešća u odgovarajućem obrazovanju, bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi. Jednak pristup i jednake mogućnosti podrazumijevaju osiguranje jednakih uslova i prilika za sve, za početak i nastavak daljeg obrazovanja".³⁸

Princip: Osigurati zajedničko korištenje školskih prostorija, zajedničko planiranje i provođenje vannastavnih aktivnosti, zajedničko obilježavanje praznika, uspostavljanje zajedničkih međucasovnih odmora za sve učenike i nastavnike, organizaciju odjeljenja prema razredima, te osigurati da jezik i pozdravi koji se koriste unutar školske ustanove osiguravaju da škola odražava sveukupnu multikulturalnost sredine, inkluzivnost i prijatnost za rad i izvođenje nastavnog procesa.³⁹

Implementacija preporučenog koraka ujedinjenja doprinijela bi rušenju postojećih barijera među učenicima te bi se na taj način stvorili i preduslovi da učenici pohađaju nastavu sa svojim vršnjacima.

Mjere i aktivnosti:

- a) Korištenje zajedničkih školskih prostorija – to podrazumijeva uspostavljanje mehanizama koji će istovremeno osigurati jednake pristupe školskim prostorijama svim učenicima i nastavnicima:
 - Fiskulturne sale (Sale za tjelesni i zdravstveni odgoj), otvorenih sportskih terena i školskog dvorišta,
 - Biblioteke,
 - Učionica za praktičnu nastavu, te kabineta informatike, hemije, fizike, biologije, matematike, likovne i muzičke kulture.
 - Zbornice.
- b) Zajedničko planiranje - podrazumijeva organizaciju zajedničkog godišnjeg planiranja i aktivnosti (a u skladu sa članom 36. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u BiH),⁴⁰ uključujući i:

³⁸ Član 4. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju BiH kojim se utvrđuju prava djeteta na obrazovanje.

³⁹ „U nastavnim i drugim aktivnostima u školi se ne mogu upotrebljavati ili izlagati didaktički i drugi materijali, niti davati izjave od strane nastavnika i drugog školskog osoblja, koji bi se opravdano mogli smatrati uvredljivim za jezik, kulturu i religiju učenika koji pripadaju bilo kojoj nacionalnoj, etničkoj grupi ili religiji“, Član 10. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u BiH.

⁴⁰ Prema članu 36. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju BiH škola je dužna da „promovira jednake šanse za sve svoje učenike, nastavnike i ostale zaposlenike, uvažavajući i promovirajući istovremeno i pravo na različitosti među njima. U tom cilju nadležne obrazovne vlasti i škola utvrđuju i provode vlastite programe koji podržavaju i njeguju različite kulture, jezike i vjeroispovijesti svojih učenika i zaposlenika.

- zajedničko planiranje, promovisanje i realizaciju (vlastitih) vannastavnih aktivnosti za sve učenike i nastavnike,
 - organizaciju zajedničkih takmičenja učenika,
 - zajedničko obilježavanje praznika.
- c) Organizacija odjeljenja prema razredima i NPP-u:
- organizacija odjeljenja prema razredima i nastavnom planu i programu i jeziku kako bi se osiguralo da su djeca istih razreda fizički locirana na istom spratu (ili dijelu objekta škole) umjesto da su razdvojena;
 - uspostavljanje adekvatnih mehanizama kako bi se osiguralo da djeca koja rade po različitom nastavnom planu i programu, a pohađaju isti razred, budu u mogućnosti da pohađaju časove u istoj smjeni, i
 - uspostavljanje zajedničkih međučasovnih odmora za sve učenike i nastavnike, u isto vrijeme i na istoj lokaciji, uključujući i područne škole.

Nosioci aktivnosti: Kantoni i nadležna kantonalna ministarstva obrazovanja i općinske vlasti, u skladu sa statusom osnivača, te rukovodstva i uprave škola.⁴¹

Rok: Početak implementacije sa početkom školske 2012/2013. godine.

Potpuna integracija podijeljenih škola - uspostavljanje multietničnih odjeljenja

Nastavno-obrazovni proces u osnovnim i srednjim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine se odvija prema dva nastavna plana i programa: Okvirnom nastavnom planu i programu u Federaciji BiH (sa kojim su usklađeni kantonalni nastavni planovi i program koji se primjenjuje u Unsko-sanskom, Tuzlanskom, Zeničko-dobojskom, Bosansko-podrinjskom i Kantonu Sarajevo te dijelom u Srednjobosanskom i Hercegovačko-neretvanskom kantonu) i Nastavnom planu i programu za devetogodišnje osnovne škole na hrvatskom jeziku u Bosni i Hercegovini (koji se primjenjuje u Posavskom, Zapadnohercegovačkom i Kantonu 10 te dijelom u Srednjobosanskom i Hercegovačko-neretvanskom kantonu).

Provođenje potpune integracije podijeljenih škola podrazmijeva uspostavljanje multietničkih odjeljenja, za što je neophodno uspostaviti jedan ujednačen okvir nastavnih planova i programa, koji će uvažavati ravnopravnost jezika i pisama svih konstitutivnih naroda, kao i nacionalnih manjina.

Cilj: Ujednačen obrazovni sistem i kvalitetno obrazovanje uz puno poštivanje prava svih konstitutivnih naroda i ostalih građana u BiH.

⁴¹ „Organi vlasti nadležni za organiziranje obrazovnog sistema u Brčko Distriktu BiH, Republici Srpskoj, Federaciji BiH i kantonima, u skladu sa ustavom (u daljem tekstu: nadležne obrazovne vlasti), ustanove koje se prema važećim zakonima u Bosni i Hercegovini registriraju za pružanje usluga u oblasti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i obrazovanja odraslih (u daljem tekstu: škole), i druge stručne institucije u oblasti obrazovanja, obavezni su primjenjivati i poštivati principe i norme utvrđene ovim zakonom i osigurati obrazovanje pod jednakim uslovima za sve učenike“. (Član 1. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju BiH)

Među prvim koracima, institucionalno, moglo bi se, bez ikakvih zakonodavnih promjena:

- Istražiti obrazovna iskustva kada je u pitanju integrisano obrazovanje (kao što je u Brčko distriktu BiH),
 - Istražiti dostupnost istog nastavnog plana i programa na raznim jezicima,
 - Istražiti prethodne pokušaje da se razvije okvirni nastavni plan i program,
 - Istražiti mogućnosti uspostavljanja zajedničkog nastavnog plana i programa za učenike svih nacionalnosti,
 - Osposobiti za rad Vijeće za opšte obrazovanje, koje bi omogućilo ministrima da se konsultuju sa širim interesnim grupama (kao što su nastavnici, pedagozi, roditelji, i drugi), te
 - Razmotriti koncept šta je to "najbolji interes djeteta".
- b) Diferenciranje i definiranje grupa predmeta radi stvaranja pretpostavki i mogućnosti da djeca predmete (izuzev nacionalne grupe) izučavaju zajedno u integriranim, multikulturalnim školama, i to uz puno osiguranje prava korištenja svog jezika. Treba definirati grupe predmeta npr.:
- Izborna grupa predmeta: Vjeronauka/Vjeronauk, Kultura religija, drugi/ili treći strani jezik;
 - Nacionalna grupa predmeta: B/H/S jezik i književnost, Historija/Istorija/Povijest,
 - Opći ili zajednički predmeti: svi ostali predmeti iz NPP-a
- c) Izrada i uspostavljanje ujednačenog okvirnog nastavnog plana i programa u Federaciji BiH uz dosljednu primjenu Zajedničke jezgre, poštivanje nacionalne grupe predmeta i maternjeg jezika svih konstitutivnih naroda i ostalih, a čiji bi se utvrđeni okviri primjenjivali u svim kantonima u Federaciji BiH.
- d) Zajednički udžbenici za sve učenike u Federaciji BiH, štampani na jezicima i pismima konstitutivnih naroda, a u skladu sa jednim Okvirnim nastavnim planom i programom u Federaciji BiH usaglašenim u svim kantonima.
- e) Uspostavljanje multietničkih odjeljenja.

Nosioci aktivnosti: kantoni i nadležna kantonalna ministarstava obrazovanja, prosvjetno-pedagoški zavodi, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, te pojedinci/relevantni stručnjaci u ovoj oblasti.

Rok: Početak implementacije sa početkom školske 2012/2013. godine

4. PREPORUKE

- Preporučuje se nadležnim vlastima u Federaciji BiH da pokažu veću opredijeljenost ka rješavanju pitanja segregacije i diskriminacije u obrazovanju kojima se ugrožava kvalitet obrazovanja i zajedničku budućnost ove zemlje, te u skladu sa tim *poduzmu neophodne i zakonom predviđene korake usklađene sa legitimnim i specifičnim ciljevima obrazovanja utvrđenim propisima Bosne i Hercegovine.*
- Preporučuje se kantonalnim vlastima da putem kantonalnih ministarstava obrazovanja i općinskih vlasti, u skladu sa statusom osnivača, a poštujući Obećanje br.1 u Strategiji reforme obrazovanja, konkretnim aktivnostima i mjerama konačno otpočnu raditi na osiguranju uslova „*da sva djeca imaju mogućnost kvalitetnog obrazovanja u integriranim multikulturalnim školama na svim stepenima, oslobođeni političkih, vjerskih, kulturnih i drugih predrasuda i diskriminacije, gdje se poštuju prava sve djece*”.
- Preporučuje se nadležnim kantonalnim obrazovnim vlastima u Federaciji Bosne i Hercegovine gdje je prisutna pojava fenomena “*dvije škole pod jednim krovom*”, a posebno u Hercegovačko-neretvanskom i Srednjobosanskom kantonu, da prihvate “*Preporuke eliminisanja segregirajućih i podijeljenih struktura u odgojno-obrazovnim ustanovama u Federaciji BiH*”, s ciljem da im iste posluže kao okvir i stručni predložak za izradu i razvijanje konkretnih akcionih i operativnih planova za eliminisanje takvih struktura u školama, a u skladu sa specifičnostima i do sada ostvarenim stepenom integracije u pojedinim školama.
- Preporučuje se kantonalnim vlastima i ministrima obrazovanja u onim kantonima gdje je prisutna pojava “*dvije škole pod jednim krovom*” da radi zaštite osnovnih ljudskih prava, prava djece i zaustavljanja segregacije i diskriminacije u obrazovanju, Preporuke, koje sadrže realno mogući i izvodivi okvir integracije, što prije stave u operacionalizaciju te poštuju objektivno preporučene rokove za realizaciju pojedinih koraka integracije, te na taj način stvore *osnov za uspostavljenje multikulturalnih škola i ujednačenog obrazovanja djece bez obzira na etničku pripadnost.*
- Preporučuje se nadležnim obrazovanim vlastima u kantonima da implementiraju predložene *Preporuke*, jer se njihovim provođenjem slijede ciljevi i kriteriji koji predstavljaju vrijednosnu osnovu prema kojoj se trebaju voditi aktivnosti rješavanja pitanja razdvojenosti učenika u školama prema njihovoj jezičkoj ili nacionalnoj pripadnosti. Njihova implementacija omogućit će:
 - da djeca razvijaju znanje, vještine i stavove koji sadrže poštovanje prema tolerantnom svijetu i prema drugim kulturama, te koji su, u skladu s tim, u njihovom najboljem interesu;

- da postoji koordiniran pristup učenicima širom Federacije BiH, kako bi se obezbijedila jednakost mogućnosti;
 - da se u djeci podstiče osjetljivost na diskriminirajuće ponašanje;
 - da obrazovni sistem ne podstiče diskriminaciju;
 - da su djeca izložena nastavnim pristupima i sadržaju koji promoviše društveni mir;
 - da je društvo sigurnije i manje izloženo sukobu;
 - da vlasti poštuju svoje međunarodne obaveze u obrazovanju;
 - da politici nema mjesta u obrazovanju;
 - da vlasti konstruktivno pomažu da se iznađu rješenja za osjetljiva pitanja u obrazovanju.
- Preporučuje se nadležnim obrazovnim vlastima da pri provođenju Preporuka uvažaju dignitet i prava prosvjetnih-radnika te ne ugrožavaju radno-pravni status zaposlenika u odgojno-obrazovnim ustanovama u Federaciji BiH.
 - Preporučuje se nadležnim obrazovnim vlastima da se ubrzaju neophodne aktivnosti na reformi obrazovanja koja će ići ka istinski inkluzivnom, modernom i evropskom obrazovnom sistemu u cijeloj Bosni i Hercegovini, te započnu sveobuhvatnu reformu nastavnih planova i programa a sve s ciljem uspostavljanja ujednačenijeg sistema obrazovanja i zajedničkog obrazovnog okvira u cijeloj Federaciji BiH koji je jedan od preduslova otklanjanja prisutnih oblika diskriminacije i segregacije u obrazovanju.

BIBLIOGRAFIJA

Korišteni izvori:

1. Ustav Bosne i Hercegovine,
2. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine,
3. Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 18/03),
4. Zakona o zabrani diskriminacije u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09),
5. Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave ("Službene novine Federacije BiH, br. 58/02, 19/03, 38/05, 2/06, 8/06 i 61/06 i 48/11),
6. Odluka Visokog predstavnika u BiH kojom se smjenjuje Nikola Lovrinović sa položaja ministra obrazovanja Srednjobosanskog kantona, *od 8. jula 2005.godine*,
7. Presuda Općinskog suda u Mostaru, broj: 58 0 Ps 085653 11 Ps od 27.04.2012. godine,
8. Zaključci Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH u vezi fenomena „dvije škole od jednim krovom, od 16.02.2010. godine,
9. Međunarodni Pakt o ekonomskim, kulturnim i socijalnim pravima (ICESCR),
10. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (ECHR), Protokol 1, uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda,
11. Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (CERD),
12. Konvencija protiv rasne diskriminacije u odgoju i obrazovanju, UNESCO, 1960., stupila na snagu 22.maja 1962. godine,
13. Konvencije UN o pravima djeteta, (CRC), koju je usvojila Generalna skupština UN-a 1989. godine,
14. Monitoring izvještaj Vijeća Evrope za Bosnu i Hercegovinu, iz 2008. godine,
15. Četrnaesti izvještaj Vijeća Evrope. „Bosna i Hercegovina: Ispunjavanje obaveza i preuzetih zadataka, i provođenje programa o postpristupnoj saradnji“, (juni 2007. – maj 2008.g.), 2. juli 2008. godine,
16. Izvještaj Komiteta Ujedinjenih naroda za ekonomska, socijalna i kulturna prava 2005. godine,
17. Izvještaj Komiteta o eliminaciji rasne diskriminacije u Ženevi, 2006. godina,
18. REPORT BY THE COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS MR THOMAS HAMMARBERG, ON HIS VISIT TO BOSNIA AND HERZEGOVINA, 4 - 11 June 2007., For the attention of the Committee of Ministers and the Parliamentary Assembly, Strasbourg, 20 February 2008, CommDH (2008)
19. Report of the Special Rapporteur, Vernor Muñoz, Addendum* „MISSION TO BOSNIA AND HERZEGOVINA, (24 September-2 October 2007) PROMOTION AND PROTECTION OF ALL HUMAN RIGHTS, CIVIL, POLITICAL,

ECONOMIC, SOCIAL AND CULTURAL RIGHTS, INCLUDING THE RIGHT TO DEVELOPMENT,

20. Akcioni plan za adresiranje Mape puta, koji je usvojio Vijeće ministara BiH 23. 02. 2012. godine,
21. Strateški pravci razvoja obrazovanja u BiH sa Planom implementacije 2008-2015. ("Službeni glasnik BiH", broj 14/08),
22. Izvještaj Radne grupe za analizu fenomena „dvije škole pod jednim krovom“, april 2009. godina,
23. Podijeljenje škole u Bosni i Hercegovini“, UNICEF, 2009. godine,
24. Program rada Vlade Federacije BiH za 2012. godinu,
25. Program rada Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke za 2012. godinu,
26. „Sedmi i osmi periodični izvještaj o primjeni međunarode Konvencije o eliminisanju svih oblika rasne diskriminacije (CERD) u Bosni i Hercegovini“ , Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, juni 2008. godine,
27. Strateški razvoj obrazovanja – Izvještaj o napretku – prioritetni koraci, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke 2005. godina,
28. Protokol o saradnji u oblasti obrazovanja i nauke ministara obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine (Koordinacije ministara obrazovanja i nauke u Federaciji BiH), od 30.05.2012. godine,
29. Rješenje o formiranju Koordinacije ministara obrazovanja i nauke u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH”, br. 36/11),
30. Izvještaj Komisije za analizu nastavnih planova i programa za devetogodišnje osnovne škole u Bosni i Hercegovini, 2009. godina,
31. Segregacije djece u obrazovanju – praksa protivna demokratskom društvu, principima humanosti i civilizacijskim tekovinama, Udruženje, Vaša prava u BiH, 2012. godina,
32. Reagovanje predsjednika Helsinškog komiteta u BiH Srđana Dizdarevića, broj: 02-09/2005, od 13. septembra 2005. godine,
33. Aristotle, *Metaphysics*, 980 b 25 – 981 b 20 (Iz: *The Basic Works of Aristotle*, Edited and with an Introduction by Richard McKeon),
34. Platon, *Laws*, translated by T. J. Saunders, Penguin, Harmondsworth, 1953. godina.

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

Broj: 05-50-1-415/13
Sarajevo, 28.2.2013. godine

01/e-50-1

BOSNA I HERCEGOVINA PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE SARAJEVO			
PRIMLJENO: 04.03.2013			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01-50-1-15-40		13	

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH

- Zastupnički dom -

SARAJEVO

PREDMET: Odgovor na zastupnička pitanja – dostavlja se

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 40. sjednici održanoj 28.2.2013. godine, utvrdilo je Odgovor na pitanja koja je postavio Denis Bećirović, zastupnik u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

U privitku prosljeđujemo Odgovor radi njegovog dostavljanja zastupniku.

S poštovanjem,

GENERALNI TAJNIK
Zvonimir Kutleša

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA**

Broj: 05-50-1-415/13
Sarajevo, 28.2.2013. godine

Denis Bećirović, poslanik u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na 40. sjednici Predstavničkog doma održanoj 03.01.2013. godine, postavio je sljedeća poslanička pitanja:

- „1) U kojoj je fazi realizacija aktivnosti na uspostavljanju registra ovlaštenja za odlučivanje u konkretnim upravnim stvarima na upravnom nivou Bosne i Hercegovine?
2) Šta ste konkretno učinili kako bi pojednostavili upravni postupak kroz omogućavanje elektronske komunikacije sa strankama?“.

Na postavljeno pitanje, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 40. sjednici održanoj 28. 2. 2013. godine, utvrdilo sljedeći

ODGOVOR

1) Zakonom o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09) su, između ostalog, propisana i ovlaštenja za vođenje postupka i za rješavanje upravnih stvari u upravnom postupku.

Kada postupaju u upravnim stvarima organi uprave Bosne i Hercegovine i institucije koje imaju javna ovlaštenja primjenjuju pravila postupka utvrđena Zakonom o upravnom postupku.

Odredbama navedenog Zakona je između ostalog propisano da u upravnoj stvari za čije rješavanje je nadležan organ uprave, rješenje u upravnom postupku donosi rukovodilac tog organa, ako propisom o organizaciji tog organa ili drugim propisom nije drugačije određeno.

Rukovodilac organa uprave može ovlastiti drugo službeno lice da rješava u upravnim stvarima iz određene vrste upravnih poslova. O ovlaštenju službenih lica rukovodilac organa uprave dužan je donijeti posebna rješenja, koja sadrže lične podatke službenih lica i obim njihovih ovlaštenja za rješavanje u upravnim stvarima.

Ako je za rješavanje u upravnoj stvari nadležno Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, postupak vodi i priprema prijedlog rješenja ovlašteno lice ili tijelo koje svojim aktom odredi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, ako posebnim zakonom, odnosno drugim propisom nije drugačije određeno.

Ako je za rješavanje u upravnoj stvari nadležan dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, postupak vodi i priprema prijedlog rješenja ovlašteno lice ili komisija ili drugo tijelo koje svojim aktom odrede ti organi, ako posebnim zakonom, odnosno drugim propisom nije drugačije određeno.

Shodno naprijed navedenom u stvarima upravnog postupka rukovodilac organa ima sva ovlaštenja koja pripadaju samom organu odnosno instituciji. Dakle, rukovodilac organa

se u pogledu rješavanja i vođenja postupka koji prethodi rješavanju identifikuje sa organom koji je nadležan za rješavanje u određenim upravnim stvarima.

Kada je riječ o kolegijalnim organima rješenje u upravnim stvarima koje donosi kolegijalni organ potpisuje predsjedavajući tog kolegijalnog organa.

Dakle, Zakonom o upravnom postupku nije propisana obaveza da nadležne institucije koje vode upravni postupak vode i posebne registre ovlaštenja za odlučivanje u konkretnim upravnim stvarima.

2) Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine je poduzelo konkretne aktivnosti kako bi se pojednostavio upravni postupak kroz omogućavanje elektronske komunikacije sa strankama kroz postupak izmjena i dopuna Zakona o upravnom postupku.

Izmjenama i dopunama Zakona o upravnom postupku koje su objavljene u „Službenom glasniku BiH“, broj 93/09, izvršene su izmjene i dopune istog, kako bi se implementirala pravna rješenja propisana Zakonom o elektronskom potpisu („Službeni glasnik BiH“ broj 91/06) i Zakona o elektronskom pravnom i poslovnom prometu („Službeni glasnik BiH“ broj 88/07).

Ovim izmjenama i dopunama Zakona o upravnom postupku omogućeno je elektronsko dostavljanje podnesaka kao i ostale mogućnosti koje se odnose na vođenje upravnog postupka elektronskim putem, kako bi se kroz korištenje elektronskog načina dostavljanja podnesaka doprinijelo djelotvornijem, bržem i efikasnijem radu organa uprave i osigurala brža i kvalitetnija komunikacija, kao i omogućavanje građanima da sa što manje vremena i troškova obezbijede ostvarenje svojih prava i interesa u postupcima pred organom uprave.

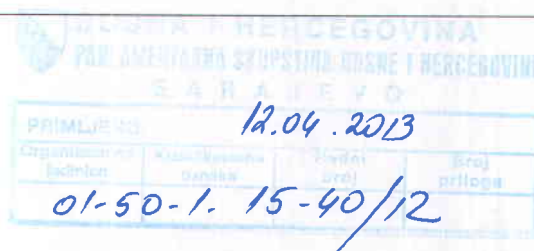
Dakle, cilj izmjena i dopuna ovog Zakona je bio unaprijeđenje postojećih procedura putem elektronskih medija.

Uspostavljenim pravnim rješenjima kroz odredbe izmjena i dopuna Zakona o upravnom postupku omogućena je implementacija Zakona o elektronskom potpisu i Zakona o elektronskom pravnom i poslovnom prometu.

S obzirom da još uvijek nisu implementirane odredbe Zakona o elektronskom potpisu i Zakona o elektronskom pravnom i poslovnom prometu, nisu osigurani uslovi za implementaciju odredaba Zakona o upravnom postupku, koje se odnose na elektronsku komunikaciju između organa i stranaka.

Broj: 07-40-98-3/13
Sarajevo, 29. 03. 2013. godine

BOSNA I HERCEGOVINA

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
ZASTUPNIČKI/PREDSTAVNIČKI DOM
n/r dr. Denisa Bećirevića, prvog zamjenika predsjedavajućeg

Veza Vaš akt broj 01/a-50-1-15-40/12 od 10.01.2013. godine

PREDMET: Zastupničko pitanje zastupnika Denisa Bećirevića, odgovor, dostavlja se

Poštovani,

Dopisom broj i datum veze, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine je upoznato sa zastupničkim pitanjem koje je zastupnik Denis Bećirević postavio na 40. sjednici Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH održanoj 03.01.2013 godine.

Pitanje je glasilo:

„Koliko je finansijskih sredstava od 2006. godine do danas izdvojeno za provođenje Zakona o nestalim licima Bosne i Hercegovine i kakvi su efekti uloženi finansijskih sredstava?.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, kao nadležno ministarstvo nad provedbom Zakona o nestalim licima Bosne i Hercegovine (" Službeni glasnik BiH" broj 50/04) od dana usvajanja navedenog Zakona nije nikada raspolagalo finansijskim sredstvima za implementaciju istoga.

Polazeći od činjenice da Institut za nestale osobe BiH, shodno svojim nadležnostima svake godine zaprima određena finansijska sredstva za implementaciju Zakona o nestalim osobama BiH, od istih je zatraženo dostavljanje odgovora.

S obzirom na činjenicu da je Institut za nestale osobe BiH počeo sa radom od 01.01. 2008 godine odnosno od kada je zvanično postao korisnik budžeta BiH, ne postoje potpuni podaci za period 2006 – 2008 godine.

S obzirom da postoje direktni i indirektni troškovi za traženje nestalih, tabelarni prikaz svih (ukupnih) troškova Instituta za nestale osobe BiH po godinama, sa izdvojenim stavkama direktnih troškova za ekshumaciju nestalih i ukope identifikovanih osoba izgleda:

Godina	Ukupna potrošnja INO BiH iz budžeta	Utrošeni za ekshumacije	Utrošeni za ukope identifikovanih
2008	4.004.050,00 KM	1.760.000,00 KM	612.046.00 KM
2009	4.248.354,00 KM	1.650.000,00 KM	369.048.00 KM
2010	3.863.620,00 KM	1.400.000,00 KM	315.278.00 KM
2011	3.156.030,00 KM	650.000,00 KM	408.604.00 KM
2012	3.066.000,00 KM	600.000,00 KM	444.948.00 KM
Ukupno	18.338.054,00 KM	6.060.000,00 KM	2.149.924,00 KM

Najveći dio sredstava je utrošen za troškove ekshumacija i to 6.060.000,00 KM i za troškove ukopa u iznosu od 2.149.924,00 KM.

S poštovanjem,

MINISTAR
mr. sc. Damir Ljubić

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО НАУКЕ И ТЕХНОЛОГИЈЕ

Трг Републике Српске 1, Бања Лука, Тел: 051/338 – 731, факс: 051/338-856,
www.vladars.net; E-mail: mnk@mnk.vladars.net

Број: 19/6-040/021-5/13
Датум: 26.06.2014. године

0/e-50-1

PRIMLJENI			
Сегментациони број	Класификациони број	Датум пријема	Број прилога
01-50-1-15-40		30-07-2014	1/12

ПРЕДМЕТ: Одговор на посланичко питање, доставља се

Народни посланик Денис Бећировић на 40. сједници Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ одржаној 3. јануара 2013. године поставио је сљедеће посланичко питање: „Шта планирате конкретно учинити у наредном периоду како бисте поогли Асоцијацији иноватора Босне и Херцеговине у њеном раду“

У складу са чланом 155. Став 3. Пословника Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 33/06, 41/06, 81/06, 91/06, 91/07, 87/09 и 28/12) дајемо с л њ е д е ћ и

ОДГОВОР

У складу са Законом о научноистраживачкој дјелатности и технолошком развоју („Службени гласник Републике Српске“, бр. 6/12 и 33/14) и Правилником о поступку и мјерилима за финансијску подршку иноваторству у Републици Српској, Министарство науке и технологије подржава Савез иноватора Републике Српске, као и друга удружења и организације иноватора у Републици Српској. У смислу наведеног, Министарство није надлежно за подршку удружењима и организацијама иноватора које нису регистроване на територији Републике Српске.

С поштовањем,

МИНИСТАР

Проф. др Јасмин Комић

